Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
…АДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

…21 оной … гарана | № 245 (16468) | 1983 оной октябриин 25, вторник | Сэн 3 мүнгэн.

Хүдөө ажахын ажалшад! Мал ажалай ашаг шэмые али болохоор дээшэлүүлэгты, тэрэнэй тэжээлэй баазые бэхижүүлэгты!

Малай үбэлжэлгые эрхим һайнаар үнгэргэхын түлөө тэмсэгты! Мяха, һү, үндэгэ, нооһо үйлэдбэрилгые ехэ болгогты!

(КПСС-эй ЦК-гай Урлануудһаа).

Агуу Октябриин хүндэлэлдэ

…тинович Будин хэдэн жэлэй туршада «Бу…элдэ электро-тагнууршанаар хүдэлхэ …дүй дүршэлтэй болонхой. Эдэ үдэрнүүд… Октябриин хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис … оролсожо, шэнэ амжалтануудые туйлана.
…ЭЭ: В. В. Будин.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

Һараһаа һарада бүтээсэ ехэтэйгээр

Хүдэлмэриин шанарые эрид һайжаруулжа, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхын тулада һара бүриингөө даабарине үлүүлэн дүүргэхэ зорилготойгоор тоннельнэ 16-дахи отрядай коллектив хүдэлжэ байдаг. Тус коллектив бүхы ажалайнгаа 75 процентыень бригадна подрядай гуримаар дүүргэдэг болонхой. Энээнэй ашаар лэ бүтээсэ ехэтэй оньһон түхеэрэлгэнүүд миин байлгагдангүйгөөр ашаглагдана.

Тоннельнэ 16-дахи отрядай хүдэлмэришэдэй дунда ажалай журам эбдэхэ, даабаряа дүүргэхэгүй ушар нэгэтэшье үзэгдэнэгүй. Һүүлэй жэлнүүдтэ һайн бэлэдхэлтэй, ажалша түрүү хүдэлмэришэд эндэһээ олоор урган гараа. Жэшээлхэдэ, С. А. Воронин, Н. И. Лузан, Р. И. Махмудов болон бусад Байгалай эрьедэ дүрбэн тоннель бариха хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ехэ хэмжээнэй ажал дүүргээ. Залуу проходчик Н. Н. Лузанай хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив Байгалай эрьедэхи хоёрдохи, дүрбэдэхи тоннельнүүдые малтаха хүдэлмэрине болзорһоонь холо урид дүүргэлсэһэн юм.

Үниннэй проходчик Р. Н. Махмудовай хүтэлбэрилдэг бригада Байгалай эрьедэ түрүүшын тоннель малталсажа, мүн лэ энэ ажалаа болзорһоонь холо урид дүүргээ бэлэй. Мүнөө энэ түрүү бригадын коллектив Байгалай хойто эрьедэ гурбадахи тоннель малтажа байна. Эдэнэр ажал хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандажа, бүхы хүдэлмэреэ эрхим шанартайгаар, хадаан бүриингөө даабарине 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг зааншалтай. Р. И. Махмудовай хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив байгша оной июль һарада 40 метр тоннель малтаха түсэбөө 50 метртэ хүргэжэ шадаһан. Август һарада түсэбһөө галуур 12 метр тоннель малтажа, амжалтаяа улам арьбадхаба.

Урагшаа эрмэлзэһэн һанал бодолтой хүдэлмэришэд хаанашье, хэзээдэшье амжалта туйлаһан лэ байдаг. Тоннельнэ 16-дахи отрядай коллективтэ иимэ ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд олон. Энээнэй гэршэ болоһон Байгалай хойгуур тойроһон дүрбэн тоннелиин барилга хурдан түргэнөөр хэгдэжэ байна ха юм. Тус отрядай хүдэлмэришэд БАМ-ай Буряадай участогай, республикын ажалшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнүүдтэ олон удаа түрүүлжэ, дамжуулгын Улаан тугаар шагнаглаһан алдартай. Байгша оной хоёрдохи кварталай туршада ехэл шангаар хүдэлжэ, гүрэнэй даабари болон уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлээ бэлэй. Дүрбэдэхи тоннель малтаха хүдэлмэреэ тэдэнэр болзорһоонь зургаан һараар урид дүүргээ һэн. СССР-эй Транспортна барилгын министерство, профсоюзай ЦК эдэ бүхы туйлалтануудыень үндэрөөр сэгнэжэ, дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулаа бэлэй.

— Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илажа гараһан коллективнай ехээр урмашаа һэн. Хүдэлмэришэднай амжалтаяа улам арьбадхан, гурбадахи кварталайнгаа даабарие болзорһоонь урид дүүргэжэ, СССР-эй Конституциин һайндэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтахын тула оролдожол байна. Август һарынгаа даабарине 132,5 процент дүүргээбди. «Булта — нэгэнэй, нэгэн — бултанай түлөө» гэһэн уряа доро хүдэлмэришэднай мүрысэжэ, үдэр бүриингөө даабарине үлүүлнэ. Сентябриин 20-до гурбадахи кварталайнгаа даабарие сүм дүүргээбди, — гэжэ тоннельнэ 16-дахи отрядай начальник А. И. Подзарей мэдүүлнэ. Тус отрядай хүдэлмэришэд тоннель малтаха, тэдэнэй ханануудые бетоноор бүхэлэн жэлэхэ хүдэлмэриеэ бүри эршэдүүлэн хүдэлжэ байна.

К. ЖАМЬЯНОВ.

СЭЛЭНГЫНХИДЭЙ ҮҮСХЭЛЭЭР

…ЮУСАЛГАТАЙ ХАҺА ЭХИЛБЭ

… районой … мал ажа… …гшэд 1983 … энэ продук… …далдаха түсэ… … дүүргэнхэй. …12 мянга га… … үйлэдбэри… … оной октяб… …гээр 11.014 … гүрэндэ худал… … гүрэнэ ту… …һүнэй 82 про… … сортоор аб…

… эдэ амжалта… …һүнэй фермын …тойхон хубн… … алдартай. …шад ажалла… …нэр үнгэрһэн …да 9.481 цен… … энэ жэлэй ту… … процент дүүр… …түрүү һаалишад …кова, А. Я. … Е. Е. Тю… …Я. Рачинская, … Р. Н. Тро… … В. Индюхина, …онова гэгшэд …гээр ажалла… …һээ үнеэн бү… …тран килограмм … социалис мүры… … ябана. За… … Л. Болдыре… … Л. Колбик …йнгаа түсэбые

… хүдэлмэри… … хүлөө ажа… … эрдэмтэдтэй …гаа үүлтэрые … ашаг шэмыень …хэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Эндэ малайнгаа һүрэгые һайжаруулхын тула гунжадые һайнаар харууһалжа, тугаллуулдаг болоо. Энэ хэрэг тусхай мал адуулагша болон һаалишанда даалгагданхай юм. Гунжадые тугаллуулаад һайнаар һаажа, хорин табан толгой бүлэг болгоод лэ ондоо һаалишанда дамжуулан үгтэнэ. Тиигэжэ 1981 ондо хоёр бүлэг үнеэд Тамара Рачинская, Таисия Парфеновада даалгагдаа һэн. 1982 ондо 3 бүлэг үнеэд Анна Краснобаева, Мария Ивановa, Люда Кирилловада дамжуулагдаа. Энэ жэлдэ 4 бүлэг үнеэд Люда Болдырева, Лилия Колбина, Галина Быкова, Ольга Кузьмина гэгшэдтэ даалгагдаа юм. Дурсагдагша һаалишад залуу үнеэдые оролдосо ехэтэйгээр харууһална. Жэшээнь, 1982 ондо тугаллаһан 75 гунжадай 33-һаань тэрэ жэлдээ 2 мянган килограммһаа дээшэ һүн абтаһан байна. Харин Анна Краснобаевагай «Лысана» гэжэ гунжаниинь 3009 килограмм һү үгөө.

Үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри ябуулһанай ашаар энэ фермэ үүлтэртэ үнеэдэй фермэ болгогдохоор зууршалагдаа. Эндэһээ нёдондо 30 толгой, энэ жэлдэ 60 толгой үүлтэртэ эмэ, 18 толгой эрэ хашарагууд ондоо ажахынуудта худалдагдаад байна.

Түгнын фермынхид жэлһээ жэлдэ тугал олоор абажа түлжүүлдэг. Фермэдэ дүршэл ехэтэй техник-үрэжүүлэгшэ Е. Д. Шаповалова хүдэлнэ. Мүнөө жэлдэ 507 үнеэдһээ 470 тугал абтаад байна. Тугаллаһан үнеэд саг болзор соогоо үрэжүүлэгдэнэ. Һаалишан бүхэнэй бүлэг үнеэд хэзээ үрэжүүлэгдээб, хэдыдэ тугаллахаб гэһэн мэдээнүүдтэй тусхай календарь үлгөөтэй байдаг.

Фермын коллектив сентябриин хахадаар үбэлжөөндөө буућанайнгаа удаа Агуу Октябриин хүндэлэлэй социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлбэ. Дал, хорёо хотонүүдаа, хүдэлгэгдэхэ оньһон техникэеэ гүйсэд бэлэн болгонхой. Тэжээл бүйлүүлдаг цех һайнаар хүдэлгэгдэнэ. Эндэ коммунистнууд Иван Макарович Киреев, Анатолий Федорович Засенко гэгшэд харюусалга ехэтэйгээр ажалдаа хандана. Тэдэнэр мүнөө зургаадахи үбэлөө сугтаа хүдэлхэнь. Галина Волчкова, Валентина Парфенова хоёр ДКУ түхэлэй машинаар һоломо хэршэжэ туһална. Фермын оньһон техникые үниинэй механизатор Михаил Петрович Брылевой хүтэлбэри доро ажаллажа байһан слесарьнүүд жэншэдгүйгөөр хүдэлгэнэ.

Малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, үбэлжэлгын үедэ мал ажалай продуктуудые ехээр үйлэдбэрилхэ гэһэн Сэлэнгын районой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлые фермын коллективэй гэшүүд һаяхан үнгэргэгдэһэн суглаан дээрээ нэгэн дуугаар һайшаан дэмжэбэд. Тиигэжэ үбэлжэлгын үедэ бүхы фермээрээ үнеэн бүриһөө 1100 килограммһаа доошо бэшэ һү һааха, худалдаха һүнэйнгөө 82 процентыень нэгэдэхи сортоор тушааха гэһэн социалис уялга баталан абаба. Һаалишад Т. Я. Рачинская, П. К. Масикова, Е. Е. Тюрикова, Т. Г. Парфенова, П. П. Спиридонова гэгшэд үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө 1200—1300 килограмм һү һаахабди гэжэ мэдүүлээ.

Фермын дэргэдэ улаан булан зохидоор түхеэрэгдэһэн ба һайнаар шэмэглэгдэнхэй. Социалис мүрысөөндэ амжалта туйлаһанайнь түлөө энэ коллективтэ барюулагдаһан Хүндэлэлэй грамотанууд шэл доро жэрылдэнэ. Үнгэрһэн һарын дүнгөөр районой фермэнүүдэй дунда социалис мүрысөөндэ илажа гараһанайнь түлөө барюулагдаһан дамжуулгын Улаан туг ханада харагдана. Томо үзэгүүдээр «Мүнөөдэр П. П. Спиридонова 193 килограмм һү, П. М. Брылева — 172, П. К. Масикова — 168, А. Т. Лоскутникова 160 килограмм һү һаагаа. Түрүүшүүлһээ жэшээ абагты!» — гэжэ аржыса бэшээтэй.

— Малшадай зориг бадаруулжа, тэдэнэрые ажалай ехэ амжалтануудта эдэбхижүүлэн ябаал һаа, малай энэ үбэлжэлгэ һайнаар үнгэргэгдэхэ гэжэ ойлгонобди. Энээнэйл түлөө малшадай дунда үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри улам нарижуулхые оролдонобди, — гэжэ совхозой парткомой секретарь В. Б. Цыбиков хөөрэнэ.

С. РИНЧИНОВ.

ШЭНЭ ГУРИМАЙ АШААР

«Ой модоной хүдэлмэрилэгшэдэй үдэрэй хүндэлэлдэ зорюулан, юһэн һарын түсэбтэ даабариһаа гадуур хоёр мянган кубометр модо зөөхэбди» гэһэн үгэнүүд модо зөөдэг томодхогдоһон автопоезднуудай — В. Н. Савиновай толгойлдог бригадын коллективэй социалис уялга соо бэшэгдэнхэй һэн. Тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Тус коллектив комбинат соогоо эгээл түрүүлэн ажахын тоосоочной гуримаар хүдэлжэ эхилһэн юм. Бултадаа нэгэ тоосоогоор ажалаа эмхидхэдэг болоһон бригадын шоферууд автомобильнуудаа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглана, журамынь шанга. Заһабарилгын болон техническэ харууһалалгын шанар ходо һайн байдаг. Томодхогдоһон экипажай машина бүхэ һара соо 40—45 дахин халаанда гарадаг байха юм. Харин гурбан халаанай гуримаар хүдэлдэг байхадань, 34 — 35 дахинһаа дээшээ болодоггүй һэн.

Хамтын подрядай гуримаар ажалаа эмхидхэдэг В. Н. Савиновай даадаг шофернуудай бригада Онохойн модоной промышленна комбинадай эгээл түрүү коллектив гээшэ.

Ц. ЦЫБАНОВ.
Загарайн район.

МАЛАЙ ТАРГАН ШАХАЛГАҺАА

…үедэ …нүүдые …үүлхэ …мал… …соо … Эдэ… …алла… …ынгаа …дүүр… …с ажа… …жэ… …үүлэн …батаар

…лтала …мал …окен… …га… …жалда хүдэлжэ эхилһэнһээ хойшо хододоо үндэр дүн туйладаг, ажахы дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүшүүлэй зэргэдэ гарадаг хүн юм.

Совхозой мэргэжэлтэд үхэршэндэ байгша ондо 273 хашараг, буруу даалгажа үгэһэн байна. Тэрэнэйнь 123 толгойнь шахан таргалуулагдаад, бэлэдхэлэй пунктда IV кварталда тушаагдахаар, бэшэниинь ерэхэ жэлэй январь һарада худалдагдахаар түсэблэгдэнэ.

Энэ жэлдэ нүхэр Осинкин өөрынгөө туһалагша Р. Н. Филипповтэеэ хамта даалгагдаһан гүүртынгээ малай толгой бүриин шэгнүүрые гүрэндэ тушаахадаа 378 килограммда хүргэхэ зорилготой ажаллажа байна. Иигэжэ эдэ хоёр хашараг бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 800 граммаар нэмээхэ хүсэлэнтэй.

Мүнөө шахан таргалуулагдажа байһан малай толгой бүридэ 4 килограмм талха, тариянай зүйл, 5 килограмм хэршэһэн һолоомо, 10 килограмм силос, 11 килограмм корнеплод үгэнэ. Мүн лэ эндэ уһанай асуудал шиидхэгдэнхэй. Һаядаа тэжээл бүйлүүлдаг цехээ хүдэлгэжэ эхилбэ.

Тиигэншьегүй аргагүй. Юуб гэхэдэ, үбэлэй һаранүүдта гансал бүйлүүлһан тэжээл малдаа элюулжэ, хараалһандаа хүргэхэ ха юм.

Б. ЦЫБИКОВ.
«Зэдын Үнэн» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.

Хориин районой малшад байгша очсой зунай бэлшээриин үедэ даалгагдаһан малайнгаа ашаг шэмыень нэмээхэ талаар һайшаалта үүсхэл республика доторoo гаргаа һэн. Энэ хугасаа соо эндэхи ажахынуудай һаалишад үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1000 килограммһаа багa бэшэ һү һааха түсэб абаа бэлэй.

Бүри һаяхан районуудай совхозуудай малшад хэһэн ажалайнгаа дүнгүүдые согсолбо. Ажахынуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Хүлэй совхозойхид түрүүлжэ гараа. Тэдэнэр үнгэрһэн дүрбэн һарын дүнгөөр үнеэн бүриһөө 1055 килограмм һү һааһан байна. Иигэжэ тус ажахын һаалишад жэлэй эхинһээ хойшо бүхыдөө 6764 центнер һү абажа, байгша онойнгоо түсэбыe үлүүлэн дүүргэбэ. … дэ гүрэндэ һү тушааха жэлэй даабари 118 процент бэелүүлэгдээ.

Илангаяа Тарбагатайн һү һаалиин фермын түрүү һаалишад Ульяна Федотовна Землянухина үнгэрһэн юһэн һарын туршада үнеэн бүриһөө 2076 килограмм һү һаажа амжаа.

Санномысска һү һаалиин фермын суута малшан коммунист Александра Степановна Краснопеева жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 2078 килограмм һү абажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ дабшалсана. Мүнөө тус совхозой малшад сэлэнгынхидэй үүсхэл дэмжэжэ, туйлаһан амжалтаяа үбэлжэлгын үедэ бүри арьбадхахын түлөө үсэд шангаар хүдэлнэ.

Е-Д. МАНЗАЕВ.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

АШААНАЙ ОНГОСО ЗАЛГАЛДАН ХОЛБОЛДОБО

ТАСС-ай мэдээсэл

1983 оной октябриин 22-то Москвагай сагаар 14 час 34 минутада «Прогресс-18» гэжэ ашаанай автомат онгосо «Салют-7» — «Союз Т-9» гэжэ замбуулинай жолоодогдодог комплекстой залгалдан холболдобо.

Ниидэлгые залан хүтэлхэ түбһөө үгтэһэн командаар ба онгосын борт дээрэхи автоматикын туһаламжаар замбуулинай аппарадууд залгалдан холболдобо. Замбуулинай комплексын экипаж — космонавтнууд Ляхов ба Александров залгалдан холболдолгые хинажа байгаа.

Станциин нэгэдхэмэл двигателиин түхеэрэлгэдэ хэрэгтэй түлишэ, научна шэнжэлгэнүүдые хэхэдэ хэрэгтэй ба экипажай ажамидарал хангаха материалнуудые, түхеэрэлгэнүүдые, аппаратура, мүн тэрэшэлэн почто «Прогресс-18» онгосо замбуулинда абаашаа юм.

Экипажай элидхэһэнэй, телеметрическэ мэдээсэлнүүдэй мэдээнүүдэй ёһоор, «Салют-7» — «Союз Т-9» — «Прогресс-18» гэжэ эрдэм шэнжэлэлгын комплексын түхеэрэлгэнүүд һаадгүй һайнаар хүдэлнэ.

Космонавтнууд Ляховай ба Александровай бэенүүд һайн.

ТАРЯАШАДАЙ ҺАЙНДЭРЭЙ УРДАХИ ХЭРЭГҮҮД

Бүгэдэ арадай һайндэр Агуу ехэ Октябриин 66 жэлэй ойе оронойнай таряашад шэнэ амжалтануудаар, габшагай ажалаар угтана. Хуряалгын хүдэлмэриие амжалтатайгаар түгэсхэхэ, шэнэ ургасын найдамтай үндэһэ һуури табиха талаар тэдэнэр хүсэлэл оролдолгонуудаа элсүүлнэ. Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые, түрүү ажахынуудай туйлалтануудые олохон коллективүүд шудалжа хэрэглэнэ. ТАСС-ай корреспондентнүүд иигэжэ мэдээсэнэ:

ЮЖНО-САХАЛИНСК. Сахалинай таряашад ажалаа һайнаар эмхидхэжэ, техникэ шадамараар хэрэглэжэ, хартаабха хуряалгые амжалтатайгаар түгэсхэбэ. Хуряалгын хүдэлмэриин үедэ хура бороо таһалгаряагүй орожо, ехэ бэрхэшээлтэй байдалда оруулһан байгаа. Хартаабха хатаажа илгаһанай һүүлээр лэ амбаарта халагалагдаа.

ЧАРДАРА (Чимкентскэ область). Чардаринска районой таряалан барайгарай үндэр баян ургаса үгэжэ баярлуулба. Кызыл-Кумай сүл губида ашаглагдаһан 21 мянган гектар шэнэ газарай туд бүриһөөнь 59 центнер шахуу ороoһон хуряагдаа. Энэнь түсэбһөө 17 центнерээр ехэ болоно. Комбайнернууд болон жолоошодой ажалдаа вахтова арга хэрэглэһэниинь, урдынхиһаа хоёр долоон хоногоор урид хуряалгын хүдэлмэриие дүүргэхэ арга олгоо. Олонхи ажахынууд ороoһо түсэбһөө гадуур гүрэндэ худалдажа үргэлжэлһөөр.

ОРЕЛ. «Сэбэр паар сэбэр байха ёһотой» гэһэн заабарие областиин таряашад баримтална. Механизаторнууд намарай паар хахалжа дүүргээд, культиваторнууд болон борнойнуудтай агрегадуудаа полидо гаргаа. Нэгэн доро минеральна ба нютагай үтэгжүүлгэ элбэг ехээр тараагдана. Орловско областиин эрхэ байдалда «амарһан» газарай гектар бүриһөө 5—10 центнерээр ехэ ороoһон суглуулагдадаг гэжэ дүй дүршэл харуулдаг. Эндэ 100 мянган гектар паартай юм.

СССР-эй ОБОРОНЫН МИНИСТЕРСТВЭДЭ

НАТО-гай гэшүүн—Баруун Европын зарим оронуудта «Першинг-2» гэжэ баллистическэ ракетэнүүд болон холын зайда ниидэдэг далита ракетэнүүдые Холбоото Штадуудай тараан тодхохо талаар бэлэдхэлээ дүүргэжэ байһан ушарһаа оронойнгоо, мүн Варшавска Договороор союзнигуудайнгаа аюулгүй байдалые хангахын тула Советскэ Союз нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаха баатай болобо.

Советскэ Союзай, Германиин Демократическа Республикын ба Чехословакиин Социалис Республикын правительствануудай хоорондо туйлагдаһан хэлсээнэй ёһоор ГДР-эй болон ЧССР-эй газар дээрэ оперативно-тактическа үүргэ дүүргэхэ ракетэнүүдэй комплекснүүдые тодхолгодо бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдажа эхилбэ.

Эдэ алхамууд Европодо американ ракетэнүүдые тодхохо ушарта харюу болгон хараалагдаһан хэмжээнүүдэй нэгэниинь мүн. Европодо Варшавска Договорой ба НАТО-гай хоорондо ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй тэнсүүриие сахиха хэрэгтэ эдэ хэмжээнүүд шэглүүлэгдэнхэй.

ТООГ ДЭЭРЭ ХҮЛГӨӨТЭЙ

Сэлэнгын районой чемпион болоһон Дармажап Буянтуевтай уулзаа һэмди.

Гушаад наһанай, нюргаар үндэр бэшэшье һаа, хүдэр шамбай бэетэй, хүн урдамнай зогсоно, 1983 оной таряа хуряалгын хүдэлмэриие богони болзор соо һайн шанартайгаар үнгэргэхэ гэһэн Мухар-Шэбэрэй таряашадай гаргаһан хандалгые Дармажап районойнгоо механизаторнуудай дундаһаа эгээ түрүүлэн дэмжэжэ, энэ жэлдэ 8 мянган центнер ороoһо сохихоб гэһэн социалис уялга абаһан юм. Хандалгада харюу болгон, тэрэнэй бэшэһэн бэшэгынь республикын болон районой «Улаан Сэлэнгэ» газетэнүүдтэ толилогдожо, олохон механизаторнуудай эдэбхи үүсхэлые бадаргаһан байха.

— Ажалнай һайн ябаа, — гэжэ Дармажап хөөрэнэ. —Иимэ баян таряа хуряахадашье урматай. Мүнөө 8000 центнер ороoһо сохёоб. Үндэр уялга абажархёод, тэрэнээ бэелүүлээгүй һаа, эшхэбтэр лэ даа, — гэжэ тэрэ шоглтойгоор энеэбхилнэ.

Дармажап Буянтуев таряа хуряалгын эхинһээ хойшо 6 комбайнһаа бүридэһэн звенэе толгойлсо һэн Комбайнер бүридэ туһалагша гэхэ гү, али штурвальна хүдэлөө. Тэдэнэр бултадаа залуушуул юм. Байгша ондо Ноёхоной дунда һургуулие дүүргээд, түрэл нютагтаа ажаллахаяа үлэһэн хүбүүдэй гурбаниинь Буянтуевай звенодо комбайнерай туһалагшадаар хүдэлбэ. Саян Цыдыпов, Борис Жигжитов, Бато-Мунко Хэшэгтуев гэгшэд ажалайнгаа намтарые түрэл колхозойнгоо үргэн таряалан дээрэ аха нүхэдэйнгөө заабари доро эхилбэ ха юм. Буянтуевай звеногой комбайнернууд Бимба Бэлигтуев, Анатолий Балданов гэгшэд габшагай шангаар ажаллажа, үндэр бүтээсэтэ ажалай жэшээ залуу нүхэдтөө харуулаа.

— Өөрөө жолоошон мэргэжэлтэйб, — гэжэ Дармажап Буянтуев хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Гэбэшье таряа хуряалгын эхилхэдэ комбайнай штурвалда һуудаг хүм.

Иигэжэ хөөрэлдэһөөр байтарнай, Дармажабай туһалагша Саян Цыдыпов бункераа дүүргээд, тэрэ дороо ерэһэн автомашинада эюулэжэ эхилбэ. «Ажалша бэрхэ хүбүүд, — гэжэ Буянтуев звеногойнгоо гэшүүд тухай хөөрэнэ. Эдэнэр бултадаа һайн дураараа нютагтаа үлэнхэй. Энэ үбэлдөө жолоошоной мэргэжэл шудалжа, хабар болоходо сэрэгэй албанда ошохо хүсэлтэй. Албаяа дүүргээд, нютагаа бусахал зон даа».

Таряалан ороoһоной тоог хоёрой хоорондохи харилсаае 15 автомашина ямаршье зогсолтогүйгөөр хангажа шадаа. Тоог дээрэ нилээд хүлгөөтэй. Энэшье ойлгосотой ааб даа. Мүнөө эндэ 90,4 мянган центнер тарян суглуулагдаад байна ха юм. Тэрэниие бүүлгаха, ашаха, сэбэрлэхэ, илгаха, хатааха хүдэлмэри захагүй ехэ.

— Үнихэнэйл хүлеэдэг баян ургасамнай энэл ха юм, — гэжэ түбэй тоогые даагша коммунист Доржо Бальжинимаевич Бадмаев урма баяртайгаар хөөрэнэ. —Хэды ехэ ажалай байбашье, тоогой хүдэлмэрилэгшэд абьяастайгаар ажаллана. Манай хүдэлмэри түхэрезн сүүдхэдэ замхадаггүй. Саг үргэлжэ хүдэлжэ байһан 30 хүнһөө гадна эндэмнай Ноёхоной сомоной Соведэй шиидхэбэреэр харьяата газар дээрэнь оршодог эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд таряа хуряалгада олоороо хабаадуулагдана.

Таряа хуряалгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, колхозой хүтэлбэрилэгшэд ерэхэ жэлэйнгээ үрэһэ хүрэнгэ бэлдэлгэдэ ехэ анхарал хандуулна. Ажахын агроном-семеновод Сергей Балданович Цыбикдоржиевай хүтэлбэри доро энэ хүдэлмэри ябуулагдана. Байгша ондо колхоз 20 мянган центнер хүрэнгэ хааха түсэбөө дүүргэхэ болонхой.

Ороoһо хатаадаг КЗС-20 түхэлэй түхеэрэлгые Иван Линхоев Борис Гармаев хоёр түхэрезн сүүдхын туршада ээлжээлэн үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлгэнэ. Ороoһо сэбэрлэдэг ЗАВ-10 түхэлэй түхеэрэлгын операторнууд Санжа Эрдынеев, Пүрбэ Ринчинов гэгшэд эршэтэй һайнаар ажаллана. Буряадай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай хэлэ бэшэгэй факультедэй гурбадахи курсын студентнэр тоогой хүдэлмэрилэгшэдтэ ороoһо илгаха, сэбэрлэхэ хэрэгтэнь туһаламжа ехээр хүргэнэ.

Тоогой бүхы оньһон техникые һаадгүйгөөр хүдэлгэхын тула дүршэлтэй электромеханик Иван Иванович Юрчик оролдоно.

Ороoһо тарянай үндэр баян ургаса үдэр бүри Ноёхоной ороoһоной түбэй тоогто нэмэжэл байба. Иимэ ургаса гансашье байгаалиин, сагай уларилай таарамжатай эрхэ байдалай ашаар туйлагдаагүй. Харин колхозой агрономическа албанай, механизаторнуудай хабарай тарилгын үедэ нэтэрүү, үнэн шударгы ажалай ашаар туйлагдаа бшуу.

Механизаторнуудай хүсэл оролдолго мүнөө аша үрэеэ үгэжэ, хүсэд дүүрэнээр харюулагдажа байна. Мүнөө XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой таряа ургуулагшад 90,4 мянган центнер ороoһо таряа хуряажа, тэрэнэйнгээ 30 мянган центнерыень гүрэндэ тушааха социалис уялга абанхай, тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ дүүрэн арга боломжотой.

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой конторын үүдэндэ «сахилгаан» хуудаһан холоһоо сайран харагдажа, манай анхарал татаба. Тэндэнь «Колхозоймнай механизаторнуудай нэгэ үдэрэй туршада 4000 центнер ороoһо сохихо гэһэн хүсэл эрмэлзэл гүйсэд бэелүүлэгдэбэ. Үсэгэлдэр ороoһоной тоогто 4457 центнер тарян оруулагдаа. Гүрэндэ таряа худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ 220 процентдэ хүргэгдөөд байна» гэжэ аржыса бэшэгдэнхэй. Доронь социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаһан механизаторнуудай нэрэнүүд дурдагдаһан байгаа һэн.

Байгша ондо Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо ороoһо тарянай үндэр баян ургаса ургуулагдажа, эндэхи механизаторнууд болон бүхы зоной урма зориг бадараа бэлэй. Эдэнэр ургаһан ороoһо таряагаа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын тула үдэр һүниие илгангүй шармайн хүдэлөө.

Ажахын бүхы таряалан дээрэһээ гектарай дунда зэргээр 14—15 центнер ороoһон хуряагдаба. Харин Чамданай таряалангай гектар бүриһөө 22 центнер ороoһон абтаба. Эгээл эндэ, үдхэн тарян соо бидэнэр ажахын түрүү механизатор, нёдондо таряа хадалгаар

Д. ГАРМАЕВ,
манай штатна бэшэ корр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ТООСООН БА ҺУНГАЛТА

УЛАМ ХҮСЭ НҮЛӨӨТЭЙ БОЛГОХО

Улаан-Үдэ хотын предприятинуудай, эмхи зургаануудай парторганизацинуудта партийна ажабайдалай ленинскэ ёһо гуримуудые наринаар сахилгын эрхэ байдалда, эмхидхэлэй болон политическэ үндэр хэмжээндэ тоосоото һунгалтын суглаанууд үнгэрнэ.

Партийна суглаанууд коммунистнуудай улам бүри эдэбхитэй, ажал хэрэгтээ даамгайгаар, харюусалгатайгаар хандадаг болоһыень элирхэйлнэ.

Партийна бүлэгүүдтэ тоосоон болон һунгалта гүйсэд дүүргэгдээ. Тиихэдэ цеховэ парторганизацинуудай суглаанууд дүүрэхэ дүтэлөө. Эхин партийна организацинуудай диилэнхи олон хубидань тоосоото суглаанууд үнгэрөө. Бүлэгүүдтэ ородог коммунистнуудай 94,5 процентнь суглаануудта хабаадалсаһан байна. Тиихэдэ цеховэ болон эхин парторганизацинуудай гэшүүдэй 95-һаа дээшэ процентнь суглаануудта хабаадаа. Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ коммунистнуудай гурбанай нэгэ хубинь хабаадалсаа. Партийна хүдэлмэриин энэ кампаниин үедэ һунгагдамал кадрнуудта онсо анхарал хандуулнабди. Тиихэдээ хэдэн жэлэй туршада коммунистнуудай этигэл найдабариие харюулһан нүхэдтэ түшэглэһэмнай элитэ ааб даа. Партгрупоргнуудай 22,1, цеховэ парторганизацинуудай 30,6, эхин партийна организацинуудай секретарьнуудай 20,1 процентнь шэнээр һунгагдаа.

КПСС-эй XXVI съездын, партиин ЦК-гай майн, ноябриин (1982 он), июниин (1983 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар парторганизацинуудай эрхилжэ байгаа ажал ябуулга тоосоон болон һунгалтын үедэ коммунистнуудай гол анхаралда байна. Туйлаһан үрэ дүнгүүдтэ сэгнэлтэ үгтэнэ, үйлэдбэриин дутуу дундануудта, шиидхэгдээгүй асуудалнуудта горитой анхарал хандуулагдажа, нөөсэ арга боломжонууд элирхэйлэгдэнэ.

Тоосоото һунгалтын кампаниие үнгэргэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолтой зохилдуулан, предприяти, эмхи зургаануудай ажахын ажал ябуулгые хүтэлбэрилхэ, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, ажалай социалис журамые һайжаруулха талаар асуудалнууд суглаанууд дээрэ гол һуури эзэлнэ.

Эгээл эдэ бүгэдэ тухай шууд сэхэ эрилтэтэй хөөрэлдөөн локомотивна депогой ашаглалгын цехэй машинист-инструктор В. П. Вальковичай хүтэлбэрилдэг колоннодо эмхидхэгдэнхэй партийна бүлэгэй суглаанай үедэ болоо. Ажалай социалис журамые бэхижүүлхын, коллективэй бэелүүлжэ байгаа ажал хэрэгүүдэй түлөө хүдэлмэришэдэй улам харюусалгатай болоһые коммунистнууд тэмдэглээ. Мүн залуу хүдэлмэришэдые һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэнь үшөө үзэгдэжэ байгаа дутагдалнуудта, локомотивуудые удаан саг соо ашаглаха тухай москвагайхидай үүсхэлые нэбтэрүүлхэ ябадалые түргэдхэлгэдэ горитой анхаралаа хандуулба.

Шэлэй заводой шэл хайлуулан гаргадаг цехэй 2-дохи халаанай партийна бүлэгэй гэшүүд (партгрупоргнь барилгын болон промстройматериалнуудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой гэшүүн Г. Я. Литвинов) коллективэйнгээ 1983 оной түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид бэелүүлхээр зоригжоод хүдэлжэ байһые мэдүүлһэн байна. Тиигэжэ тэдэнэр энэ табан жэлэй түсэбые 4,5 жэлэй туршада дүүргэхэбди гэһэн үүсхэлээ заатагүй бэелүүлхээр ажаллажа байһанаа элирхэйлбэ.

Нарин сэмбын комбинадай, локомотив-вагон заһабарилгын, авиационно заводуудай, прибор бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй партийна бүлэгүүдэй, цеховэ парторганизацинуудай тоосоон болон һунгалтада хабаадалсаһан коммунистнууд ажахынгаа ажал ябуулгые гүнзэгыгөөр шэнжэлһэн, ажалай журам, гуримые бэхижүүлхэ талаар тодо һанамжа, бодолоо хэлэһэн байна.

Промышленна, барилгын, транспортын, хэлхеэ холбооной предприятинуудта хүдэлдэг партиин гэшүүд үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэриин шанарые саашадань һайжаруулха, научно-техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ, ажалай эмхидхэл, үйлэдбэри хүтэлбэрилгые нарижуулха хэрэгүүдтэ коммунистнуудай түрүү үүргые дээшэлүүлхэ асуудалда анхаралаа ехээр хандуулаа. Жэшээлхэдэ, «Улан-Удэтрансстрой» трестын 834-дэхи СМП-гэй автобазын, ЛВРЗ-гэй якорна цехэй, пассажирска автотранспортна 3-дахи предприятиин, хилээмэнэй 2-дохи заводой коммунистнууд социалис мүрысөө эмхидхэлгын, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлгын, даалгагдаһан хэрэг гүйсэдхэлгын түлөө КПСС-эй гэшүүн бүхэнэй харюусалга тушаа онсо тогтоо.

Кондитерскэ фабрикын карамелиин цехэй бригадир В. Г. Алимасова, Улаан-Үдын ТЭЦ-эй насосна станциин машинист А. А. Мерков болон бусад коллективэй гэшүүдые хүмүүжүүлхэ, түүхэй эд болон электрын элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые алмаха, арьбалха, ажалай журам һайжаруулха хэрэгтэ бригадануудай үүргые дээшэлүүлгэдэ анхаралаа хандуулһан байна.

Тиихэдэ буржуазна үзэл бодолой нүлөөндэ эсэргүүгээр ябуулагдадаг хүдэлмэриие бодомжотой һайнаар эрхилхэ тушаа хөөрэлдөөн тоосоото суглаанууд дээрэ болоно гээшэ. Жэшээлхэдэ, соёл гэгээрэлэй, индустриально-педагогическа училищинуудай, Зүүн Сибириин соёлой институдай болон бусад хэдэн партийна организацинуудта хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шухала энэ асуудалые зүбшэн хэлсэлгэ коммунистнуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар үнгэрөө.

Партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин асуудалнуудай суглаанууд дээрэ гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэжэ байһаниинь элитэ. ЛВРЗ-гэй локомотив-хабсаралгын цехэй кузовной участогай, прибор бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй 11-дэхи цехэй, Кировэй нэрэмжэтэ заводой, «Вторчермет» нэгэдэлэй, «Улан-Удэтрансстрой» трестын коммунистнууд партийна хүдэлмэриин шухала энэ һалбарида анхаралаа горитойгоор хандуулба. Нийслэл хотымнай предприяти, эмхи зургаануудай партийна организацинуудай байгша оной 9 һарын туршада КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абаһан бүхы хүнүүдэй 64,8 процентнь хүдэлмэришэд, 46,8 процентнь эхэнэрнүүд, 65,2 процентнь комсомолой организацинуудай зууршалгаар орогшод болоно.

Тоосоото һунгалтын кампаниин үедэ һунгагдамал кадрнуудта онсо анхаралай хандуулагдажа байһаниинь мэдээжэ. 647 партгрупоргнуудай хахадһаа сэхэнхинь хүдэлмэришэд, 36,6 процентнь эхэнэрнүүд юм. Эдэ баримтануудай шанарайнгаа талаар 1982 онойхидтой сасуулхада, дээшээ гээшэ. Тэрэшэлэн цеховэ, эхин парторганизацинуудай һунгагдамал органуудай шанарай талаар бүридэл һайжаруулагдажа байнхай.

КПСС-эй горком болон райкомууд тоосоото суглаануудые эмхитэйгээр, коммунистнуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар үнгэргэхын тула горитой хэмжээ ябуулганууды саг үргэлжэ бэелүүлнэ. Тоосоото һунгалтын суглаанай урда тээ предприяти, эмхи зургаануудай парторганизацинуудай секретарьнартай, хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Энэ хэрэг бэелүүлгэдэ КПСС-эй райкомой секретарьнар хабаадана. 1983 оной шухала энэ кампаниин ябаса партиин райкомуудай бюронууд дээрэ зүбшэгдөө, хаража үзэгдөө.

Мүнөө партиин горком болон райкомууд КПСС-эй ЦК-гай эрилтэнүүдэй ёһоор тоосоото һунгалтын суглаануудай хэр эмхи гуримтайгаар үнгэржэ байһые шалгана. Тиигэжэ партийна хүдэлмэриин шухала энэ хэрэгые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ, эрхилэгдэнэ гээшэ. Тиихэдээ парторганизацинуудай дүй дүршэл согсолхо, суглаанууд тухай үргэнөөр мэдээсэжэ байха, коммунистнуудай шүүмжэлхы ажаглалта болон дурадхалнуудые дары хаража үзэхэ, тэдэниие усадхаха хэмжээнүүдые абаха ябадалда онсо анхаралаа хандуулнабди.

Городской партийна организацида боложо байһан тоосоон болон һунгалта арбан нэгэдэхи табан жэлэй гол жэлэй гүрэнэй даабаринуудые, социалис уялгануудые, мүн табан жэлэй түсэбые бүхыдэнь дүүргэхэ хэрэгтэ коммунистнуудые, партийна бэшэ хүнүүдые элсүүлнэ, парторганизацинуудай олониитэтэй бата бэхи холбоо барисаае саашадань бэхижүүлхэ ябадалда туһална.

А. ПИЯДИН,
КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

ЗАЛУУ КОММУНИСТЫН ХҮНДЭТЭ ТУШААЛ

—Эхэмни тугалшанаар ажалладаг юм һэн даа. Би арбан дүрбэтэйһөө эжынгээ туһамаршан боложо эхилээб. Һургуулиһаа гэртээ ерэһээр лэ малай байра тээшэ харайхаш. Зунай амаралтын үедэ тугалнуудынь адуулалсахаш. Тиигэжэл малда эльгэлһэн хүн агша гүб. Лаб тиигээб гэхын аргагүй, — гэжэ Константин Болсоев мүнөө хөөрэдэг.

Болсоевтон Хүрбын эхиндэ гэхээр аяар Тохорюугтада ажаһуудаг байгаа. Костя Тээгдын дунда һургуули 1972 ондо дүүргээ һэн. Саашань һуралсалаа үргэлжэлүүлжэ шадаагүй. Түрэһэн нютаг шэнги һанаха Тохорюугтадаа һуурижан түбхинэхэ, малшан болохо гэжэ эрид шиидээ бэлэй. Тиигэжэ Хүрбын совхозой Тохорюугтын отделениин үхэршэн болоо. Юһэн жэл Константинда ойлгогдонгүй гэхээр үнгэршоо даа. Тиимэ байгаашьегүйдөө аргагүй. Үбэлдөө малай харуунан гайтайл ха юм даа. Илангаяа эндэ — Ойбонтодо бэрхэтэй байдаг. Саһа ехэтэй хүйтэн үбэлнүүд һубарилдаха. Хажуугаарнь эдюулхэ юумээр дутамаг, малаа ондо оруулха саг оло дахин тохёолдоо юм бэзэ.

—Бэлшээриин хаһын ерэхэдэ, ара холын нэлэнхы хүбшэтэ ташалан хадануудай майлануудаар, хабшал хүндынүүдэй соорхойнууд соогуур «тэмтэрэн», ногооной хагдартар хэдэн һараар байрлан малаа адуулагша һэм. Хубсаһа хунараа, эдихэ юумэеэ, уншаха номуудаа эмээл мориндоо нахиитар ганзагалаад лэ галгюулаа гүбши даа. Һайн лэ нүхэр хэрэгтэй. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада абгынгаа хүбүүн Андрейтэй суг мал адуулааби, — гэжэ Константин хэлэдэг.

Шэдхэ хүбшын бэлшээридэ мал адуулха, харуунлха гээшэ хэсүүшэг лэ ажал. Малаа орхеод, гэртээ ябашаха арга олдохогүи. Хура бороо гү, али ангама халуун саг, һоно батагана. Үнөөхи тайгын эзэн бээрхэнэ аа гү гэжэ жэхыхэш. Хүбшэһөө бууха бүхэндэнь отделениин зоотехник малыень нэгэ нэгээр шэгнэхэ. Ямаршье жэлдэ толгой бүхэниинь дунда зэргээр сүүдхэдээ 700—800 граммаар шэгнүүрээ нэмээлэн байдаг һэн.

1981 он. Константин Болсоевой һуралсалаа үргэлжэлүүлхэ гэһэн үниндэйнь хүсэл одоол бүрилдэбэ. Совхозой дирекциин ба парткомой зууршалгаар залуу коммунист Болсоев Улаан-Үдын колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэлдэхэ хүдөө ажахын техникумэй студент болобо. Техникумээ амжалтатай дүүргэһэн, эрдэмтэ мэргэжэлтэ түрэл совхоздоо бусаа.

Өөһэдынгөө эльгээһэн малшан хүбүүе совхозой хүтэлбэрилэгшэд хүндэтэйгөөр угтан абаад, Могойн һү һаалиин комсомол-залуушуулай фермын бригадирай тушаал даахыень дурадхаба. Мал адуулаад ябагшадал адли бэшэ байбашье һаань, тэрэ дурадхалыень арсаха аргагүйдөө. Ехэ этигэл найдабариетнай харюулха гэжэ бүхы шадалаараа оролдохоб гэжэ хэлэһэнээ гайхаһан янзатай Константин Сергеевич директорэй урдаһаа шэгынь адуулан хаража һуугаа һэн.

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: К. С. Болсоев.
А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.
Хоринин район.

УРГАСА ХУРЯАЛГЫЕ ТҮГЭСХЭБЭ

БАРНАУЛ. Хуряалгын комбайнууд ороохо хадажа дүүргээд, Алтайн полинууд дээрэһээ гаража ошобо.

Мүнөө жэлэй ургаса хуряалга хүшэр хүндэ байгаа юм. Ган гасуур зунай һүүлээр 50 шахуу үдэр соо таһалгаряагүй бороо ороһон байгаа. Баруун районуудта ороһон набтараар ба шэнгэхэнээр ургаһан, харин зүүн районуудта ороохо тарян аадар бороондо, һалхинда дайрагдажа газартаа унашаһан байгаа. Тиибэшье хизаар дотор бүхыдөө нёдондонойхиһоо һайн ургаса суглуулагдаа. «Мичуринец» совхоздо гектар бүриһөө дунда зэргээр 28,4 центнер ороохон абтаһан байна. Харин районуудай дундаһаа Смоленскэ районой таряашад ургасын талаар нэгэдэхи һуури эзэлээ юм. Тэдэнэр 60 мянган гектарай тус бүриһөө 24 центнер ороохо суглуулаа. Олохон комбайнернууд вахтова арга хэрэглэжэ, хоёр халаанда хүдэлһэн байгаа. 10 мянган механизаторта нэгэ миллион гектар тарялан даалгагданхай. Мүнөө жэлдэ түрүүшынхеэ тэдэнэр хамтын подряд хэрэглээ юм.

Таряашад наратай сэлмэг минута бүхэниие хэрэглэжэ, амяарлагдаһан аргаар, зарим газартань сэхэ комбайндажа, ороохо хуряагаа. Бүхы ороохонинь тоогуудта, элеваторнуудта һаадгүй эльгээгдэдэг байгаа. Таряа бэлэдхэгшэд болон жолоошодой габшагай хүдэлмэри горитой туһа нэмэри болоо.

Мүнөө хизаарай колхоз, совхозууд гүрэндэ ороохо худалдажа үргэлжэлһөөр.

(ТАСС).

СОВЕТ ОРОН ДОТОР

ЭДЭБХИТЭДЭЙ ХАМТЫН ХҮДЭЛМЭРИ

КОСТРОМА. Эндэхи газар дайдын омогорхолынь ба алдар солонь болодог хүнүүдэй нэрэнүүд намтарнуудай справочнигта оруулагдаа юм. Городой хизаар ороноо шэнжэлэлгын нэгэдэлэй гэшүүд ном бэлдэхэ хүдэлмэри эхилээ. Табан жэлэй саада тээ И. Д. Зворыкинай нэрэмжэтэ леной комбинадай хүдэлмэришэдэй клубай дэргэдэ тус нэгэдэл байгуулагдаһан юм.

Эдэбхитэд иимэ хүдэлмэриин дүршэлтэй болонхой. Волго дээрэхи хотын 400-һаа дээшэ үйлсын яажа бии болоһон түүхые тэдэнэр бүридхэжэ байнхай. Шэнэ номынь хэмжээгээрээ һураггүй ехэ байха юм.

XVIII зуун жэлэй драматург, «Мельник— колдун, обманщик и сват» гэһэн ородой оперо зохёон табиһан автор А. Аблесимовээр номынь нээгдэхэ юм. Энэ уран зохёолшын ажабайдалай баримтанууд яһала мэдээжэ юм. Тиибэшье мүр мүрдэгшэд тэрэнэй намтарта горитой заһабари оруулһан байна.

Архивай документнүүдые шэнжэлжэ үзөөд, Галическа бэшэ, харин Костромской губерниин Буйска уездэ Аблесимов түрэһэн байгаа гэжэ тэдэнэр баталһан байна.

ЗАВОДОЙ «ЭЛҮҮР ЭНХЫН ЦЕХҮҮД»

ДОНБАСС. Эндэхи Енакиевска заводой металлургнуудай медицинскэ хангалга үйлэдбэридэ дүтэ болгогдонхой. Заводой элүүрые хамгаалгын пунктнуудта ингалятори ба фотари, физиотерапевтическэ болон бусад тусхай кабинедүүд бии юм. Тэндэ эмнэлгын бүхэли курс гаража болохо.

Заводто табигдаһан «Элүүр энхэ байлга» гэһэн комплексно программын ёһоор, хүдэлмэришэд заводһоо гарангүйгөөр бэеэ шалгуулдаг юм. Энэнь саг алмаха, элдэб үбшэн эртээнһээ элирүүлхэ арга олгодог. Хэрэгтэй болоо һаань, заводой «элүүр энхын цехэй» мэргэжэлтэд хүдэлмэришэдые санатори-профилакторидо, поликлиникэ ба больница эльгээдэг юм.

Заводой профкомтой нягта холбоотойгоор хүдэлдэг врачнууд болон инженернүүдэй бригаданууд предприятида бага бэшэ үүргэ дүүргэдэг. Эртүүр табигдаһан графигай ёһоор тэдэнэр ажалай эрхэ байдалые һайжаруулха хэмжээнүүдые зохёодог байна.

Металлургнуудай элүүр энхые бэхижүүлхэ талаар профсоюзай комитедэй хүдэлмэриин дүй дүршэл Донбассай бусадшье предприятинуудта үргэнөөр хэрэглэгдэдэг.

(ТАСС).

ШИИДХЭХЫ ЖЭЛЭЙ ЭРШЭТЭ ДАБШ[illegible]

БУРЯАДАЙ АССР-эй ПРОМЫШЛЕННОСТИИН 1983 ОНОЙ ЮҺ[illegible] ҺАРЫН ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЫЕ ДҮҮРГЭЛТЫН ДҮНГҮҮД ТУ[illegible]

Республикын промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд табан жэлэй гурбадахи жэлэй даабаринуудые үрэ түгэсөөр дүүргэхэ, бүтээн гаргагдаһан продукциин ашаг үрые, шанарые дээшэлүүлхэ хүдэлмэрөө үргэлжэлүүлхэдээ, 1983 оной январь-сентябрь һаранuудта тодорхой амжалтануудые туйлаһан байна.

Продукци худалдаха юһэн һарын түсэб 100,5 процентээр дүүргэгдээ. Республикын промышленна министерствэнүүд болон районуудай олонхинь нормативна сэбэр продукци гаргажа, гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэбэ. Гол шухала ехэнхи зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргаха даабаринууд үлүүлэгдэһэн байха юм.

Нёдондоной энэ үеынхитэй жэшээлбэл, промышленна продукци үйлэдбэрилгын нииитэ хэмжээн 5,9 процентээр дээшэлбэ.

Промышленностиин зарим һалбаринуудай баримта мэдээнүүд доро үгтэнэ:

	1982 оной январь-сентябрь һаранuудайхида орходоо 1983 оной январь-сентябрь һаранuудай үйлэдбэрилгын хэмжээн (процентээр)
Электрын элшэ хүсэн	111
Түлишын промышленность	105
Хара ба үнгэтэ металлурги	102
Машина бүтээлгэ ба металл болбосоруулга	102
Ойн, модо болбосоруулгын ба целлюлозо-саарһанай промышленность	110
Барилгын материалнуудай промышленность	106
Хүнгэн промышленность	108
Эдеэ хоолой промышленность	102

Ажалай бүтээсэ 5,6 процентээр ургаа. Ажалай бүтээсын дээшэлһэнэй ашаар промышленна үйлэдбэриин хэмжээнэй ургалтын 95 процент абтаһан байна.

Республикын бүхы промышленность дээрэ, олонхи промышленна министерствэнүүдтэ ажалай бүтээсын ургалта дундуур салин хүлһэнэй нэмэлтэһээ дээшэ байгаа. Продукциин өөрынь үнэ сэн хямдараа, ашаг олзонь дээшэлээ.

Зарим министерствэнүүдтэ, управлениинүүдтэ, нэгэдэлнүүдтэ, предприятинуудта нормативна сэбэр продукци худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ, үйлэдбэрилгын ургалтын, ажалай бүтээсын дээшэлэлгын эршэ дэлисэнүүд тухай баримтанууд доро толилогдоно гэбэл:

	Гүрэндэ худалдалгаар юһэн һарын түсэбэй дүүргэлтэ процентээр (нормативна сэбэр продукци)	1982 оной юһэн һарынхида орходоо 1983 оной юһэн һара соо (процентээр): Үйлэдбэрилгын хэмжээнэй талаар	Ажалай бүтээсын талаар
Союзна мэдэлэй промышленна предприятинууд			
«Бурятэнергын» РЭУ	102	111	107
Зэдын комбинат	104	103	103
Локомотив-вагон заһабарилгын завод	99,0	100,7	101
«Электромашина» завод	108	116	121
«Теплоприбор» завод	104	113	112
«Бурятфермаш» нэгэдэл	100,2	143	127
Сэлэнгын целлюлозо-картонной комбинат	107	151	141
«Забайкаллес» нэгэдэл	99,6	103	105
Тимлюйн цементын завод	102	103	103
Тимлюйн асооцементын зүйлнүүдэй завод	105	106	107
«Буржелезобетон» нэгэдэл	102	108	106
Хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй завод	102	103	103
Республиканска мэдэлэй промышленна предприятинууд			
Нарин сэмбын комбинат	100,8	108	106
Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаһа нэхэдэг фабрика	72	108	114
«Бурятмясопром» нэгэдэл	96	103	109
Һүнэй промышленностиин нэгэдэл	104	106	107
«Байкалрыбпром» нэгэдэл (Буряадай АССР-тэ)	120	99,0	98
«Бурятавторемонт» нэгэдэл	92	93	93
Шэлэй завод	104	113	108
Хилээмэнэй продуктнуудай управлени	104	106	106
Хэблэлэй полиграфиин ба номой наймаанай хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй комитет	101	103	103
Кондитерскэ промышленностиин нэгэдэл	100,1	103	114
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй промышленность	103	106	106
Нютагай промышленностиин министерство	102	109	103
Түлишын промышленностиин министерство	110	108	110
Эдеэ хоолой промышленностиин министерство	101	102	99,7
«Бурятстройматериалы» нэгэдэл	108	107	110
Ой модоной министерство	105	100,0	105

Республикын районуудаар продукци худалдаха, үйлэдбэрилгын хэмжээс, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбэй дүүргэлтэ иимэ байна:

	Продукци худалдаха талаар юһэн һарын түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	1982 оной юһэн һарынхида орходоо 1983 оной юһэн һара соо (процентээр): Үйлэдбэрилгын хэмжээнэй талаар	Ажалай бүтээсын талаар
Улаан-Үдэ хото	99,8	106	107
тэрэ тоодо:			
Советскэ	101	108	109
Железнодорожно	100,4	104	103,9
Октябрьска	99,2	97	111
Баунтын	89	106	107

Баргажанай	105	100,2
Бэшүүрэй	104	102
Зэдын	109	111
Яруунын	98	100,5
Загарайн	97	97
Захааминай	104	103
Кабанскын	103	118
Хэжэнгын	106	107
Хяагтын	107	101
Хурамхаанай	103	101
Мухар-Шэбэрэй	101	105
Ахын	107	107
Прибайкалиин	104	104
Сэлэнгын	99,5	103
тэрэ тоодо:		
Гусиноозерск хото	101	105
Хойто-Байгалай	128	136
Түнхэнэй	102	99,8
Улаан-Үдын	102	114
Хоринин	103	100,3

Бүхы республика дотор гол шухала зүйлэй продукцинуудые үйлэдбэрилгэ болоо гэбэл:

	1983 оной январь-сентябрь һаранuудта үйлэдбэрилэгдэһэниинь
Электрын элшэ хүсэн—миллиард киловатт-час	3,8
Переменнэ тогой электродвигательнүүд— мянган хэһэгээр	7,8
Приборнууд, автомат хэрэгсэлнүүд ба тэдэнэй запасной частьнууд—миллион түхэригөөр	9,5
Мал ажалай ба тэжээл үйлэдбэрилгын машинанууд—миллион түхэригэй	20,2
Гагнагдамал түмэр хэрэгсэлнүүд—мянган тонноор	20,6
Барилгын модон (колхозуудай бэлэдхэһэн модо оруулангүйгөөр)—мянган кубометрээр	2,8
Хюреэдэмэл материалнууд—мянган кубометрээр	816,7
Хюреэгэй хибэдэһээр хэгдэһэн плитанууд—мянган условно кубометрээр	38,9
Целлюлозо—мянган тонноор	85,1
Картон—мянган тонноор	75,6
Цемент—мянган тонноор	471,5
Барилгын хирпиисэ—миллион хэһэгээр	95,3
Хабсаргагдамал түмэр бетон—мянган кубометрээр	129,3
Асбоцементнэ зүйлнүүд (шифер)—миллион плитагаар	184,1
Сонхын шэл—миллион дүрбэлжэн метрээр	12,0
Бэлэн болгогдоһон ноохон бүдүүд—мянган дүрбэлжэн метрээр	1955
Угаагдаһан ноохон—мянган тонноор	15,3
Нэхэмэл дотор хубсаһан—мянган хэһэгээр	1701
Нэхэмэл гадар хубсаһан—миллион хэһэгээр	2,4
Оёдолой промышленностиин продукци—миллион түхэригөөр	6,0
Загаһаар буйлуулагдаһан эдеэ хоолой зүйлнүүд, тэрэ тоодо консервэнүүд—мянган тонноор	4,4
Мяхан (1 категориин субпродуктнуудые оруулалсан)—мянган тонноор	21,0
Малай тоһон — мянган тонноор	2,4
Сагаан эдеэ—мянган тонноор	58,2
Консервэнүүд—миллион баанхаар	23,5
Талхан—мянган тонноор	81,5
Хилээмэн ба хилээмэ-боолхын зүйлнүүд—мянган тонноор	50,7
Кондитерскэ зүйлнүүд—мянган тонноор	16,6
Макароной зүйлнүүд—мянган тонноор	4,9
Холимог тэжээл—мянган тонноор	161
Соёлой-ажаһуудалай ба ажахын хэрэглээмжын эд бараан—миллион түхэригөөр	43,1
тэрэ тоодо:	
Хубсаһа угаадаг машинанууд—мянган хэһэгээр	157,1
Мебель—миллион түхэригөөр	10,4

Электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэ, нүүрһэ малтаха, электродвигательнүүдые бүтээхэ, цемент, хирпиисэ, сонхын шэл гаргаха түсэб дүүргэгдөө.

Арадай хэрэглээмжын олонхи эд бараа, эдлэл хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэ, тусхайлбал, нэхэмэл дотор хубсаһа, загаһаар буйлуулагдаһан эдеэ хоолой зүйлнүүдые, малай тоһо, сагаан эдеэ, хубсаһа угаадаг машинанууды, шаажан гүйлгэһэн аяга амһартанууды, мебель үйлэдбэрилэн гаргалга түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор дээшэлүүлэгдэһэн байна.

Ниитэ хэмжээндэ эрхим шанартай промышленна продукци гаргалга 2,8 процент болоһон гэхэ гү, али нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, энэ продукци 8,6 процентээр дээшэлээ.

Гэхэтэй хамта зарим нэгэдэлнүүд, предприятинууд баталагдан абтаһан договорнуудтай, хэлсээнүүдтэй зохилдуулагдажа, эд хэрэглэгшэдтэ продукци гүйсэд дүүрэнээр эльгээжэ шадабагүй.

Барилгын, модон, целлюлозо, картон, хабсаргагдамал түмэр-бетон, нэхэмэл гадар хубсаһан, оёдолой промышленностиин продук[illegible] бусад зарим зүй[illegible] раалагдаһанһаа [illegible] гагдаа. Үйлэдбэри[illegible] нэгэдэлнүүд, предп[illegible] ажалай бүтээсэ[illegible] продукциин өөрынь [illegible] гые хямдаруулха [illegible] дүүргэбэгүй, хүн [illegible] тэй худалдажа [illegible] продукци гаргаһан [illegible]

1983 оной янва[illegible] тябрь һаранuудта [illegible] кын промышленна [illegible] тинууд техническэ [illegible] дэбжэлтын даабар[illegible] үйлэдбэридэ нэбтэр[illegible] лаар тодорхой хүдэл[illegible] бэ.

Эрдэм, техникые [illegible] гын гүрэнэй түсэб[illegible] варь—сентябрь һар[illegible] гол шухала 102 [illegible] бэелүүлхээр хараа[illegible] байгаа. Тэдэнэй [illegible] сүм дүүргэгдэ[illegible] бэелүүлэгдээгүй, [illegible] ниинь бэелүүлэгдэж[illegible] лээдүй.

Зэдын комбинат, [illegible] прибор завод, «Бу[illegible] маш» нэгэдэл, [illegible] мышленностиин [illegible] во шэнэ техникэ [illegible] хэ даабаряа дүүргэ[illegible]

БУРЯАДАЙ АССР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕ[illegible]

КОМСОМОЛОЙ МҮНДЭЛҺЭН ҮДЭРЫЕ УГТУУ[illegible]

ЗАЛУУШУУЛ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ЖАГСААЛДА

65 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэжэ байһан Ленинскэ комсомол партиин найдамтай туһалагша, дайшалхы халааниинь болоно. Соведүүдэй ороной залуушуул хүдэлмэриингөө, һуралсалайнгаа, зохёохы ябуулгынгаа туйлалтануудые энэ дурасхаалта үдэртэ зорюулна.

Залуушуулай коллективүүдээр ябаһан ТАСС-ай корреспондентнүүд иигэжэ мэдээсэнэ:

МОСКВА. Нийслэл хотын «Метростройһоо» Ю. Задорновой даадаг комсомол-залуушуулай проходчигуудай бригада жэлэйнгээ даабариие болзорһоонь урид дүүргээ юм. Тэрэ графигһаа уридлан «Орехово» станциие барина.

Бригадна подряд нэбтэрүүлһэнэйнь ашаар иимэ амжалта туйлагдаа. Бригадын гэшүүд ажал хүдэлмэрээ һайжаруулха арга нөөсэнүүдые бүри эдэбхитэйгээр бэдэрдэг болоо. Газар дорохи станци барилгада залуу уралан нарижуулагшадай зүбшэл заабаринуудые хэрэглэһэниинь ехэ саг алмаха арга олгоһон байна. Залуушуул уралан нарижуулгын олон дурадхалнуудые нэбтэрүүлээ юм. Орехово-Борисоводохи газар дорохи барилга залуушуулай мэргэжэл шадабариие туршаһан шалгалта болоно.

УРГЕНГ (Узбегэй ССР). Хорезмскэ областиин Гурленска районой комсомол-залуушуулай хуряалга-зөөлгын «Кырк Киз» отрядай басагад Узбекистанай полинууд дээрэ хлопок хуряахадаа, олохон эрэшүүлые булижа гараа юм. Тэдэнэр комбайнуудайнгаа бункер бүхэнһөө 150-һаа дээшэ тонно хлопок-сырец тушааһан байна Энэнь область дотороо эгээл эрхим дүн болоно.

40 басагадай дундаһаа миил хэдэн хүниинь механизаторай мэргэжэлтэй байгаад, иимэ амжалта туйлаһаниинь һайшаалтай. Эндэ лаборантка, тоо бүридхэгшэ ба бусад мэргэжэлтэй басагад сугларанхай. Ургаса хуряалгын халуун үедэ түрэл ажахыдаа туһалхын тула Райсельхозтехникын дэргэдэ эмхидхэгдэһэн тусхай курсануудые тэдэнэр үбэлдөө дүүргэһэн байгаа юм. Ургаса хуряалгын үедэ басагад гол ажал дээрэһээ амаралта абаад, ажахыда туһалхые ерээ юм.

МИНСК. Эндэхи тракторна заводой комсомолшууд урихэ ябадалтай тэмсэл ябуулна. Тэдэнэй оролдо[illegible] предприятиин колле[illegible] лэй эхинһээ хойш[illegible] һан түүхэй эд боло[illegible] элшэ хүсөөр дол[illegible] соо хүдэлжэ шад[illegible]

Шудхалгын цехэй [illegible] лой прожекторэй [illegible] алмалта арьбалан[illegible] хүдэлөөнэй үүсх[illegible] байгаа. Тэдэнэй [illegible] эндэ металл хадаг[illegible] бариганхай, хэбүүд[illegible] шэнэ арга нэбтэр[illegible] Эдэ хэмжээнүүд 30 [illegible] дээшэ металл алма[illegible] гоо юм.

Трактор бүтээгшэ[illegible] Белоруссиин нийслэл[illegible] предприятинуудта [illegible] дэмжэгдэнэ.

ҮЕ САГАЙНГАА ЭРИЛТЭДЭ ХҮРЭМӨӨР...

ШЭНЭ СЕЗОНОЙ НЭЭГДЭХЫН УРДА ТЭЭ

искусствын баян жасаһаа мүн лэ һүүлэй үедэ театраймнай сценэ дээрэ А. Холминовой «Оптимистическэ трагеди», Г. Шантырин «Хоёр капитан», В. Шебалинай «Укрощение строптивой», А. Петровой «Дэлхэйе мүндэлүүлгэ», А. Сотниковой «Сагаан пароход» гэхэ мэтэ оперонууд найруулан табигдаһан байна.

Театрай байгуулагдаһаар үнгэрһэн дүшэ үлүүтэй жэл соо жэнхэни буряад репертуарнай үргэдэһөөр ерээ. Дурсагдагша хугасаа соо буряад хүгжэмэй искусствын алтан жасада арбан табан оперо, арбан гурбан балет ороһон байна. Тэдэнэй олонхинь найруулан табигдажа, манай харагшадта халуунаар угтагдаһан юм.

Ороной хүгжэмэй училищинууд болон консерваторинуудые дүүргэжэ ерэһэн залуу бэлигтэнтэй театраймнай коллектив хүмүүжүүлхы ехэ хүдэлмэри ябуулдаг, тэдэнэй шадабариие дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь анхарал оролдолгоёо элсүүлдэг. Тиигэжэ залуу бэлигтэндэ харюусалгатай рольнуудые даалгадагбди, театр доторойнгоо конкурснуудта тэдэниие үргэнөөр хабаадуулдаг гуримтайбди. Эдэ бүгэдэмнай заншалта болонхой. Залуу артистнуудтай хэгдэдэг хэмжээ ябуулгануудайнгаа түлөө театрнай 1981 ондо ССР Союзай Соёлой министерствын дипломоор шагнагдаа һэн.

1982 ондо манай театрай бааза дээрэ үнгэргэгдэһэн «Россин залуу дуушад болон залуу балет» гэһэн Бүхэроссин нэгэдэхи фестиваль — зохёохы уран бэлигтэй залуушуултай хэгдэдэг хэмжээ ябуулгануудай тон лэ һонирхолтой, дэлисэ ехэтэй шата боложо үгөө. Тэрээндэ Россин Федерациин арбан гурбан театрнуудай табин табан залуу дуушад болон баледэй артистнууд, тэрэ тоодо манай театрай арбан түлөөлэгшэд хабаадалсаа юм һэн.

Буряадай оперо болон баледэй театр ороной томо томо театрнуудтай нягта харилсаа холбоо байгууланхай. Илангаяа Ленинэй орденто С. М. Кировэй нэрэмжэтэ Ленинград хотын гүрэнэй академическэ оперо болон баледэй театртай харилсан ажаллаха хэлсээн дүрбэн жэлэй саана баталагдаа һэн. Гадна манай түлөөлэгшэд гүрэнэй «Эстония» гэжэ академическэ театрай оперно труппатай хани ёһоной харилсаа байгууланхай юм.

Театрайнгаа үнгэрһэн сезоной дүнгүүдые согсолходоо, түрэл республикымнай байгуулагдаһаар алдарта 60 жэлэй ойн баярта зорюулагдажа, Москва хотодо үнгэргэгдэһэн Буряадай литература болон искусствын үдэрнүүдые эндэ дурдалтай. Тиихэдэ манай олон тоото уран бэлигтэн ниислэл хотын концертнэ залнуудаар үгтэһэн тоосоото харалгануудта эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. СССР-эй арадай артист К. Базарсадаев, М. Глинкын нэрэмжэтэ дуушадай Бүхэсоюзна конкурсын лауреат, РСФСР-эй арадай артист Д. Дашиев, мүн лэ М. Глинкын нэрэмжэтэ дуушадай конкурсын лауреат В. Бальжинимаев, РСФСР-эй габьяата артист С. Раднаев, дуушадай уласхоорондын конкурсын лауреат Г. Шойдагбаева болон бусадай гүйсэдхэлгэнүүд москвагайхидта халуунаар угтагдаа һэн.

Гадна, байгша оной июль, август һарануудта манай театр Эрхүү, Шэтэ хотонуудаар гастрольдо байжа, тэндэхи дүн хамта табяад мянган харагшадай «шэхэнэй шэмэг», «нюдэнэй хужар» болоһон байна. Дурсагдагша хүршэ областьнуудай түбүүдтэ оперо болон баледэй арбан долоон зүжэг абаашагдаһан юм.

Илангаяа Шэтын областиин Агын автономито округой Дульдаргын районой «Эрдэм» колхозой түб һуурин болохо Алхана тосхоной соёлой байшанда Л. Книппер Б. Ямпилов хоёрой найруулһан «Арюун гоохон Ангар дүүхэй» гэжэ баледэй табигдаһан ушар—тэндэхи нютагай ажалшадта удаан мартагдахагүй байха. Тэндэ манай артистнууд дурсагдагша зүжэгые хоёр удаа табижа, хамтадаа 1200 харагшадай халуун альга ташалгаар үдэшэгдөө һэн.

Тэрэшэлэн театраймнай концертнэ бригада ниитын малда үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаһада хүдөө нютагуудай ажалшадай урда олон тоото концертнүүдые харуулаа.

Манай мэдээжэ уран бэлигтэн РСФСР-эй габьяата артистка Е. Самбуева, Буряадай АССР-эй арадай артист Ю. Муруев гэгшэд Россин Федерациин баледэй эрхим солистнуудай тоодо орожо, Итали орон гастрольдо ошожо ерээһэн байна. Тэдэнэр мүн Кипртэ үнгэргэгдэһэн Лемосольско фестивальда хабаадалсаа юм.

Агуухэ Октябриин социалис революциин 66-дахи жэлэй ойдо зорюулагдажа, коммунис байгуулалтадаа Буряадай АССР-эй туйлаһан амжалтануудай жэшээ дээрэ манай хүршэ Монголой арадай республикада СССР-эй үдэрнүүд үнгэргэгдөө. Тэрээндэ театраймнай бэлигтэй бэрхэ артистнар хабаадажа, хэдэ хэдэн оперно болон балетнэ зүжэгүүдые Улаан-Баатарай ажалшадта харуулаа юм.

Манай коллектив 44-дэхи сезоноо түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахань. Театраймнай табан творческо, мүн техническэ цехүүд ажалайнгаа бүхы шухала хэрэгсэлнүүдээр дүүрэн хангагданхай.

СССР-эй арадай артист, композитор Б. Ямпиловай «Үхэлһөө хүсэтэй» гэжэ шэнэ опероор театраймнай сезон мүнөө үдэшэ нээгдэхэнь.

Энэ сезондоо коллективнай хэдэ хэдэн шэнэ зүжэгүүдые табихаар хараална. М. Мусоргскиин «Борис Годунов», Г. Доницеттиин «Дон Паскуале», М. Раухвергерэй «Улаахан малгай», Буряад орондо сүлэгдэһэн декабристнууд тухай Э. Бажовой «Седьхэлэй һайхан эрмэлзэл», А. Кулешовой «Тэрэнгы» гэһэн оперонуудтай, П. Чайковскиин «Нойрсоһон дангина», Евг. Брусиловскиин «Кыз Жибек» гэжэ баледүүдтэй шагнагшад, харагшаднай хужарлан танилсаха байха.

1984 ондо манай театр Казахай ССР-эй түб Алма-Ата хотодо гастрольдо ошохоор хараална. Тиимэһээ аха, дүү республикын «Кыз Жибек» гэжэ баледые бэлдэжэ эхилхэ байнабди. Тэрэниие Казахай ССР-эй арадай артист, Казахстанай классическа балет гэһэн ансамблиин уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Булат Аюханов ерэжэ, найруулан табиха юм.

Шэнэ сезондоо манай коллектив ородой болон дэлхэйн классикын, совет болон нютагай авторнуудай гушаад оперно, балетнэ зүжэгүүдые үе сагайнгаа эрилтэдэ хүрэмөөр табиха байна.

Д. ЯХУНАЕВ,
Буряадай гүрэнэй Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театрай директор, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша.

БЭРХЭ МЭРГЭЖЭЛТЭ

Галина Николаевна Макаровагай хүдэлдэг нүхэдынь «һайн һанаатай, һайхан сэдьхэлтэй, бэрхэ мэргэжэлтэ» гэжэ тэрээн тухай дэмы хэлсэдэггүй. 37 жэлэй саада тээ Улаан-Үдын медучилищи дүүргээд, олон жэлэй туршада республикынгаа хэдэн районуудта, Яхадай АССР-тэ хүдэлһэн намтартай.

Һүүлэй хорёод жэлэй туршада Улаан-Үдэ хотын больницануудай нэгэндэ аптекарээр хүдэлнэ. Илдам зөөлэн абари зантай, ажалай баян дүршэлтэй мэргэжэлтэ бэеэ эмшэлүүлжэ байһан хүнүүдтэ, хамта хүдэлдэг нүхэдтөө туһалхал гэжэ оролдожо байдаг. Коммунист Г. Н. Макарова арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн, залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэ юм.

А. ШУЛУНОВОЙ
фототекст.

• ТАСС • АПН •
ХИЛЫН СААНАҺАА

БАТА, ХЭЛБЭРИШЭГҮЙ ШЭГЛЭЛ

Советскэ Союзай, тэрэнэй ханинарай болон союзнигуудай аюулгүй байдалые, үндэһэн аша туһые сахин хамгаалхын, эб найрамдалые ханган бэхижүүлхын, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлахын тула Совет орон бата, хэлбэришэгүй хараа шэглэл баримталан бэелүүлнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой хэһэн Мэдүүлгые уласхоорондын олониитэ шэнжэлхэдээ, иимэ тобшололнуудые хэнэ. Социалис оронуудай эб найрамдалые аршалан хамгаалха хүсэлэнтэй байһаниинь Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй гэшүүн-гүрэнүүдэй правительствануудай толгойлогшонорой мэдүүлгэ сооһоо элеэр харагдана гэжэ гадаадын олониитын дунда мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд тэмдэглэнэ. Эдэ оронууд ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө, буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө, дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалые улам бата бэхи болгохын түлөө залан сэхээр тэмсэнэ.

Ю. В. Андроповой хэһэн Мэдүүлгэ тон шухала удха шанартай байна гэжэ Кампучиин Арадай Республикын правительство тэмдэглэнэ гээд НРК-гай **правительствын** мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Рейганэй захиргаанай дай жүрөөдэһэн политикада эсэргүү тэмсэлдэ Советскэ Союзай асари ехэ үүргэ дүүргэдэг байһые совет хүтэлбэрилэгшын хэлэһэн үгэ үшөө дахин баталба.

Эб найрамдалые сахин хамгаалха, дайнай аюулые зайсуулан сараха гээшэ манай үе сагай гол зорилго болоно гэжэ Чехословакиин **«Руде право»** газетэ бэшэнэ. Советскэ Союз энэ замаар залан сэхээр дабшажа ябанхай. Тэрэнэй ханинар болон союзнигууд энэ замаар дабшана. Европын ба дэлхэйн бүхы гүрэнүүдтэй, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдтэй социалис оронуудай харилсаа тогтоохоор бэлэн байһан тухайда СЭВ-эй гэшүүн-гүрэнүүдэй правительствануудай толгойлогшонор Берлиндэ мэдүүлбэ.

Болгариин **«Работническо дело»**, ГДР-эй **«Нойес Дойчланд»**, Франциин **«Юманите»** газетэнүүд, Монголой **МОНЦАМЭ»** агентство, Италиин элитэ мэдээжэ уран зураагша **И. Спадджари** Ю. В. Андроповой хэһэн Мэдүүлгые шэнжэлхэдээ, энэ хадаа эб найрамдал хангаха талаар шэглүүлэгдэһэн документ болоно гээ.

ИЗРАИЛИИЕ ООН-һоо ГАРГАХА ЭРИЛТЭ

НЬЮ-ИОРК. Уласхоорондын энэ эмхиин шиидхэбэринүүдые тоонгүй, бүдүүлиг муухайгаар хазагайруулһанайнь, Тель-Авивай гаргуу түримхэй политика бэелүүлһэнэйнь түлөө ООН-ой Генеральна Ассамблейн 38-дахи сесси дээрэ Израилиин делегациин эрхэ түлөөлэлгэнүүдые хаһаха гэһэн эрилтэнгээр бүлэг ехэ гүрэнүүд хандаһан байна.

43 ороной делегацинууд Ассаблейн түрүүлэгшэдэ бэшэг эльгээбэ. ООН-ой Уставые, уласхоорондын эрхын гол ёһонуудые Израиль саг үргэлжэ бүдүүлигээр хазагайруулна, Палестинэ болон Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тушаа уласхоорондын эмхиин тогтоолые баһамжалан доромжолно гээд тэрээн дотор тэмдэглэгдэнэ. Хүршэ араб гүрэнүүдые дарлан мүлжэхын тула Тель-Авив худал хуурмаг элдэб шалтагаануудые оложо, айлган һүрдөөнэ, хүсэ хэрэглэнэ. Израилиин делегациин эрхэ түлөөлэлгэнүүд тухай асуудал табихаар саг болоо гэжэ бэшэгэй авторнууд мэдүүлнэ.

Палестиныи араб арадһаа хүсөөрөө газар дайдыень Израиль буляан абаад, тэрэниие үгы хэхые һэдэжэ байна гэжэ Ливиһээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ А. Трейки тэмдэглээ. Тель-Авивые тухиран дэмжэдэг Вашингтоной харата ябуулгануудые тэрэ эрид буруушааһан байна.

Сириин түлөөлэгшэ Д. Аль-Фатталиин хэлэһэнэй ёһоор, Израиль хадаа ООН-ой Уставтай зохилдуулан абаһан уялгануудаа бэелүүлхые арсадаг ээрхэг түримхэй гүрэн байгаа, мүнөөшье байһаар.

Индиһээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Н. Кришнан үгэ хэлэхэдээ, Кампучиин Арадай Республикын правительствые манай орон дэмжэнэ гэжэ мэдүүлбэ.

Белоруссиин ССР-эй түлөөлэгшэ А. Шельдов үгэ абахадаа, энэ хэлээшыень дэмжэһэн байха юм.

ВФП-гэй БЮРОГОЙ СЕССИ

ДАМАСК. Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин (ВФП) бюрогой 30-дахи сесси Сириин ниислэл хотодо нээгдэбэ. 35 ороной профсоюзай организацинуудай түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ С. А. Шалаев түрүүтэй совет делегаци тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана.

ВФП-гэй Генеральна секретарь Ибрагим Закария сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Латиин Америкын, Дүтын Зүүн зүгэй ба Африка түбиин арадуудта эсэргүү ээрхэг түримхэй политика американ империализм бэелүүлнэ, арад зондо эсэргүү, расис засаг захиргаануудые дэмжэнэ гэжэ тэмдэглээ. США болон НАТО-гай ээрхэг түримхэй ябуулгануудһаа уламжалан, дэлхэй дээрэхи байдал орёо түгшүүрилтэй боложо байна. Иимэ оршон байдалда бүхы дэлхэйн ажалшадай, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ шухала.

Дүтын Зүүн зүгтэ империализмын, сионизмын ба хархис хүсэнүүдэй гаргаһан аюулта ябуулгануудые зайсуулан сарахаар Сириин ажалшадай шиидэнхэй байһан тухайда Сириин профсоюзуудай хүдэлмэришэдэй бүгэдэ ниитын федерациин түрүүлэгшэ Изеддин Насер сесси дээрэ хэлээ.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

НЭГЭДЭЛЭЙ ШЭНЭ ШАТАНУУД

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай экономическа ба научно-техническэ харилсаа холбооной үрэ дүнгүүдые ба саашанхи арга боломжонуудые зүбшэн хэлсэһэн экономическа талаар харилсан туһалалсалгын соведэй гэшүүн-оронуудай правительствануудые толгойлогшонорой хабаадалгатайгаар Берлиндэ үнгэргэгдэһэн ээлжээтэ XXXVII сессиин заседаниин шиидхэбэринүүд тушаа бүхы дэлхэй дээрэ үргэнөөр мэдээсэгдэжэ байна. Энэ сессидэ хабаадагшад һүүлэй үедэ туйлагдаһан социалис экономическа нэгэдэлэй үрэ дүнгүүдые һайшаалтайгаар сэгнэжэ, харилсаа холбооной саашанхи шэнэ зорилгонуудые хараалаа гээд тэмдэглэгдэнэ. Олон статья болон тайлбаринууд дотор тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай бэе бэедээ ашатай туһатай үргэн харилсаа холбоон адли тэгшэ эрхэ байдалай үндэһэ һуури дээрэ хүгжөөгдэжэ, гүрэн бүхэнэйнь арадай ажахые хүгжөөлгэдэ, тэдэнэй экономическа хүгжэлтые тэгшэрүүлгэдэ туһална, социалис хани нүхэсэлэй нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ хубитаяа ехээр оруулна.

Заседанида хабаадагшад гүрэнүүдэй арадай ажахын 1986—1990 онуудай түсэбүүдые тааралдуулгын асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулһан байна. Дурсагдагша түсэбүүдые тааралдуулан харалгын үедэ гүрэн бүхэнэй арадай ажахын һалбаринуудые үрэ ехэтэйгээр хүгжөөлгэдэ, научно-техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ, үйлэдбэриин арга боломжонуудые ашатай туһатайгаар хэрэглэхэ продукциин шанарые улам һайжаруулга ба хүн зониие эд бараагаар гүйсэд дүүрэнээр хангалгын асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдана. Социалис хани нүхэсэлэй оронуудта капиталис оронуудайхиһаа тад ондоогоор, гүрэн бүхэниие аминдань хүгжөөхэ ба хани нүхэсэлөө бүхыдэнь хүгжөөхэ хэрэгтэ бултанай хүсэ шадал элсүүлэгдэнэ гээд хилын саадахи хэблэлдэ тэмдэглэгдэнэ.

Сесси дээрэ баталан абтаһан бүхы шиидхэбэринүүд энээниие гэршэлэн харуулна. Тодорхойлон нэрлэбэл, түлишын-энергетическэ ба түүхэй эдэй нөөсэнүүдые гамтайгаар ба үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, агропромышленна комплекснуудые хүгжөөхэ, овощ болон фрукт бэе бэедээ наймаалха, капиталис оронуудай зорюута худалдадаггүй эд хэрэгсэлнүүдэй үйлэдбэриие түргэнөөр хүгжөөхэ асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаа. Тиихэдэ СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай экономическа зүблөөе үндэр тушаалтадай хабаадалгатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ хабаатай асуудалнууд харагдаһан байна.

Ядерна дайнай аюулые зайсуулгада, буу зэбсэг, нэн түрүүн ядерна зэбсэгүүдые ехээр бүтээн гаргалгые болюулгада, буу зэбсэгүүдые хуряан абаха ба шахардуу шанга байдалые һуларуулгада социалис оронуудай политика зорюулагдаһан байгаа, саашадаашье тиимэ байха гэжэ СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай правительствануудые толгойлогшонорой тусхай мэдүүлгэ дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ. Тэдэнэр дунда зэргын зайда буудагдаха ядерна шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхохо ябадалай ямар хойшолонтой байһаниие бодожо үзэхэ ба Женевэдэ боложо байһан хөөрэлдөөнүүдтэ нүлөөлхэ уряатайгаар США-да ба НАТО-гай бусад оронуудта хандаһан байна.

Берлиндэ болоһон зүблөөнэй шиидхэбэринүүд социалис оронуудай экономическа арга боломжонуудые арьбадхалгада, тэдэнэй нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ, эб найрамдалые аршалан хамгаалгада аша туһатай байха гээд түрүү үзэл бодолтой хэблэлнүүд тэмдэглэнэ.

ХОЁР ОНДОО ХАРАА ШУГАМ

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин үдэр заншалта ёһоор октябриин 24-дэ тэмдэглэгдэдэг гээшэ. 1945 оной энэ үдэр ООН-ой Устав хүсэндөө ороһон байна. Уласхоорондын эб найрамдал ба аюулгүй байдалые дэмжэлгэ, арадуудай хоорондохи харилсаа холбооие бүхы хэмжээгээр хүгжөөлгэ хадаа ООН-ой гол зорилгонууд болоно гэжэ энэ үндэһэн шухала документ дотор тэмдэглэгдэнэ. Эдэ зорилгонууд мүнөөшье онсо шухала байһан зандаа.

Мүнөө үе сагай дэлхэйн хүн зоной ямар юумэндэ һанаагаа зобожо, хүсэл эрмэлзэлээ хандуулжа байһаниинь ООН-ой Генеральна Ассамблейн энэ жэлэй 38-дахи сессиин хүдэлмэри дээрэ эли тодоор харагдажа байна. Уласхоорондын байдалай орёо бэрхэшээлтэй боложо байһанда, сэрэгэй аюулай, нэн түрүүн ядерна дайнай аюулай улам үргэдэжэ байһанда бүхы гүрэнүүдэй диилэнхи олонхинь һанаагаа ехээр зобожо байһан ООН-до үгэ хэлэлгэ дээрэһээ харагдана. Буу зэбсэг ехээр бүтээн гаргалгые зогсоохо, сэрэгэй хүсэнүүдые урда урдаһаань туласа татаад байһан ушарые болюулха, уласхоорондын харилсаануудта хүсэ хэрэглэхэ ябадалһаа арсаха гээшэ арадуудта аюулгүй байдал хангаха арга зам мүн гэжэ тэдэнэр тоолоно.

Ушар иимэһээ ядерна дайнай аюулые зайсуулгада, дэлхэй дээрэ политическэ байдалые гуримшуулан һайжаруулгада зорюулагдаһан Советскэ Союзай гадаадын политикын эдэбхи үүсхэлнүүд сесси дээрэ үндэр сэгнэлтэдэ хүртэнэ. Арадуудта эсэргүү эгээл муухай гэмтэ ябуулга болохо ядерна дайе буруушаалга тухай, ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые даб дээрэ болюулха тухай, замбуулинай дайдада ба замбуулинһаа Газар тээшэ хүсэ хэрэглэхэ ябадалые хорихо тухай совет дурадхалнуудые һайшаан дэмжэжэ байһан тушааГаа олонхи делегацинууд мэдүүлнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой һаяхан хэһэн мэдүүлгэнь ООН-ой Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ туйлай ехээр анхарал татаһан байха юм. Тон олон гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд ООН-ой трибуна дээрэһээ үгэ хэлэхэ зуураа, энэ айхабтар шухала документ дотор мүнөө үе сагай гол шухала асуудалнуудта гүн гүнзэгы тобшолол хэгдээ, уласхоорондын байдалай шахардуу шанга боложо байһанай бодото шалтагаанууд зааГдаа, тэрэниие заһан һайжаруулха тодорхой программа хараалагдаа, эб найрамдалые аршалан хамгаалха ба бэхижүүлхын, ядерна дайнай аюулые зайсуулхын тулада СССР-эй хэрэгтэй бүхы юумэ сүм хэхээр эрид шиидэнги байһаниинь элирхэйлэн харуулагдаа гээд тэмдэглэнэ.

Гэхэтэй хамта дэлхэй дээрэ эб найрамдалые аршалан хамгаалхаар арадуудай хэды оролдожо байгаашье һаа, уласхоорондын байдалые улам шанга болгохо, ядерна, химическэ ба юрын буу зэбсэг улам олошоруулха, дэлхэй дээрэ булюу байдалтай болгохо ябадал США-да олгохо һэдэлгэ гаргажа байһан Холбоото Штадуудай захиргаанай хараа шугам сесси дээрэ эли тодоор харагдана. «Эб найрамдал бэхижүүлхэ хүсэлтэйбди» гэһэн үнэн сэхэ бэшэ үгэнүүдээр халхабша хэһэн президент Рейган сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ мүнөө тогтонижоод байһан сэрэгэй хүсэнэй стратегическэ тэнсүүриие эбдэхэ, сэрэгэй хүсэнэй талаар СССР-һээ булюу байдалтай болохо, Баруун Европодо американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхохо гэһэн Вашингтоной хүсэлые дахяад дабтаһан байха юм. Америкын засагаархидай аюул ехэтэй энэ политикань сесси дээрэ эрид шууд шүүмжэлэгдэнэ. Сессидэ хабаадагшадай олонхидынь эб найрамдалые аршалан хамгаалха хүсэл эрмэлзэлтэй байһанаа мэдүүлнэ. Буу зэбсэг хуряан абаха талаар ООН-ой тусхай сессиин ба Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй шиидхэбэреэр октябриин 24-һөө 31 болотор үнгэргэгдэхэ буу зэбсэгүүдые хуряан абалгын түлөө ябуулгануудай недели арадуудай эб найрамдалда хэды ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһаниие элирхэйлэн харуулха байна.

ҺУНГАЛТЫН УРДА ТЭЭХИ МЭХЭТЭ ЯБУУЛГА

Мэнэ һаяхан Вашингтондо болоһон нэгэ үйлэ хэрэг бодото дээрэ эхилээд байһан һунгалтын урда тээхи тэмсэлдэ Сагаан байшангай мүнөөнэй эзэнэй ямар хүсэлтэй байһаниие гэршэлэн харуулба. Президент Рейган һунгалта үнгэргэхэ талаар федеральна комиссида бэшэг эльгээжэ, һунгалтын урда тээ «Рейган—Буш-84» гэһэн ябуулга хэхэ тусхай комитет байгуулха захиралта үгэнхэй. Президентын өөрынь тэмдэглэһэнэй ёһоор, 1984 ондо зарлагдахаяа байһан һунгалтада республиканска партиһаа президентын тушаалда өөрынь кандидатурые дэбжүүлхын түлөө кампани дурсагдагша комитет үнгэргэхэ ба энэ кампаниин фонддо мүнгэ зөөри суглуулга эмхидхэхэ болоно.

Федеральна комиссида тэрэ комитедые бүридхэлдэ абалга хадаа дахинаа һунгагдахын түлөө тэмсэлдэ президентын оролгоор түрүүшын алхам болоно. Удаадахи алхамынь юун байха ёһотойб гэхэдэ, һунгагдаха хүсэлтэй байһан тухай тэрэнэй тусхай мэдүүлгэ. Хэдэ хэдэн бодомжонуудаар, нэн түрүүн политическэ шэнжэтэй бодомжоор Рейган мүнөө дээрээ тиимэ мэдүүлгэ хэлгэһээ бэеэ баринги байна. Энэнь, ажаглалта хэгшэдэй һанамжын ёһоор, саг хүлеэһэн ябадал болоно. США-гай президент энэ тушаалдаа дахин һунгагдаха хүсэл тухайгаа байгша оной эсэс багта гү, али ерэхэ жэлэй эхиндэ тусхайта ёһоор соносхохо байгаа гээд хүлеэгдэнэ.

Дурсагдагша комитедые байгуулга хадаа ямар нэгэ политическэ мэхэ болоно. Тэрэнэй ашаар Сагаан байшангай мүнөөнэй эзэн зарлагдахаяа байһан һунгалтада өөртөө таатай байдал хангана. Ороноо хүтэлбэрилгэдэ тэрэ бүхы хүсэ шадалаа үгэжэ байһан шэнгеэр харуулаад, политическэ тэмсэлдэ барииштаха байдалда өөрыгөө табина. Тиигэхэ мүртөө һунгалтын урда тээхи кампаниин фонддо мүнгэ зөөри суглуулха арга боломжо эртээнһээ бэлдэгдэнэ. США-да энэ хэрэгтэ айхабтар ехэ мүнгэ зөөриин гаргашалагдадаг байһан мэдээжэ ааб даа.

Президентын һунгалтын урда тээхи кампаниин хүтэлбэрилэгшэд «Рейган—Буш-84» комитедэй мүнгэн дууһашана аа гү гэжэ һанаагаа огто зобоногүй. Мүнгөөр дүүрэн мэшээгтэйшүүлэй дундаһаа бадар үгэгшэд заахашье үсөөдэхэгүй ха юм. Юпи агентствын элирхэйлэн харуулжа байһанай ёһоор, һаяхан байгуулагдаһан энэ комитет өөрынгөө ажал ябуулгын миил түрүүшын үедэ Рейганэй кандидатурые зууршалан идхалгада аяар 20 миллионһоо дээшэ доллар гаргашалхаар түсэблэнэ.

Гэбэшье «Рейган—Буш-84» комитедэй хүтэлбэри ягаашье һаа, һанаагаа зобонги. Американ һунгагшадай дунда президентын хүндөө ехээр бууража байһан ушар комитедэй һанаае зобоохонь зүбтэй. Энэ ушар байдалай гол шалтагаан гэхэдэ, оронойнгоо экономикые гушадахи онуудай һүүлээрхи үедэ үзэгдөөгүй ехэ доройтолгодо хүргэһэн монополис дотоодын политика, уласхоорондын байдалда ээрхэг түримхэй хараа шугам баримталдагынь һунгагшадай һанаае зобоодог болоһоор үнинэй. «Эй-би-си» гэжэ телекампани ба «Вашингтон пост» газетэ хоёрой үнгэргэһэн асуултын харуулһанай ёһоор, хэрбээ һунгалтын эгээл мүнөө үедэ үнгэргэгдөө гээшэ һаа, Рейган оро бодогүй панхаруудтаха һэн. «Саг үнгэргэхэ», өөртөө ашатай туһатай политическэ байдалай ерэхые хүлеэхэ, һунгагшадай һанал бодолые жэгдэрүүлхэ һэдэлгэ хэхэ, тиихэ зуураа һунгалтын урда тээхи тулалдаанай үедэ сейфнүүдээ монополинуудай мүнгөөр дүүргэжэ абаха — эдэ бүгэдэ һаяхан байгуулагдаһан «Рейган—Буш-84» комитедэй уг зорилго болоно.

Д. ДЫМОВ,
О. ШИРОКОВ,
Ю. ЛЕВЧЕНКО (ТАСС).

ВАШИНГТОНДО ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ЭХИЛБЭ

ВАШИНГТОН. Президент Р. Рейган болон албанай хэрэгээр эндэ ерэһэн Италиин Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Б. Краксиин хоорондо хөөрэлдөөнүүд Сагаан байшан соо эхилбэ. Американ ракетно-ядерна шэнэ буу зэбсэгүүдые Баруун Европодо тараан тодхохо талаар НАТО-гай түсэбүүд, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал, экономическа ба бусад асуудалнууд хөөрэлдөөнүүдэй зүблэхэ зүйлдэ табигдана.

Баруун Европодо, бүмбэрсэг дэлхэйн бусад районуудта США-гай бэелүүлдэг ээрхэг түримхэй политикые Римэй үгэ дууламгайгаар дэмжэдэг байһандань, Вашингтоной зонхилогшод сэдьхэлээ ханажа байһанаа нюунагүй. 112 американ далита ракетэнүүдые тараан тодхохын тула газар дайдаяа үгэхые НАТО-дахи США-гай союзнигууд сооһоо Итали түрүүлэн зүбшөөһэн байна гэжэ захиргаанай дээдэ тушаалта түлөөлэгшэ корреспондентнүүдтэй уулзахадаа онсолон тэмдэглэһэн байгаа. Ливандахи «олонациональна хүсэнүүд» гэдэгтэ хабаадалсахын тула нэмэлтэ сэрэгүүдые үгэхөөр бэлэн байһанаа Б. Краксиин правительство мэдүүлбэ.

БУРЯАД ОРОНОЙ СУУТА ХҮНҮҮД

АЖАЛ, ТЭМСЭЛЭЙ ДҮЛЭН СООГУУР...

Улаан-Үдын борсоевой нэрэмжэтэ гудамжаар жэрыһэдэн болоһон үндэр томо гэрнүүдэй нэгэн соо сэбэр һайхан сэдьхэлтэй, ажалша бэрхэ хүн— Социалис Ажалай Геройн, [...], дайнай ба ажалай ветеран, залуудаа морин сэрэгшэ ябаһан, запасай гвардиин ахалагша лейтенант Жамсо Бальжинимаевич Ванкеев ажаһуудаг.

Шэнэ байдалай түлөө хүгжэжэ байха үедэ — 1936 ондо Жамсо Ванкеев сэрэгэй албанда татагдажа, Буряадай морин сэрэгшэдэй бригадын 12-дохи полкдо ороо бэлэй. Эндэ доодо шатын командирнуудай полковой һургуули амжалтатайгаар дүүргэһэн юм.

— Албан хэжэ бусаад, гэрлээд байтарни, Агуухэ дайн эхилээ һэн... Дахяад сэрэгтэ мордолтон...— гэжэ Жамсо Бальжинимаевич хөөрэжэ, холынгоо үе сагые дурсадаг.

1941 оной һүүл багта офицернүүдэй һургуули дүүргэһэнэйнгээ удаа, лейтенант Ж. Б. Ванкеев Москва хото эльгээгдэбэ. Сэрэгэй болон политическэ бэлэдхэлэй отличник хэдэхэн сагай үнгэрһэнэй һүүлээр 1-дэхи московско гвардейскэ дивизиин стрелково взводой командираар томилогдоһон байна. Нарофоминск шадар түрүүшынхеэ хүсэтэ дайсанай сохилтодо харюу үгэхэ саг тулан ерээ һэн. Энэ байлдаанда лейтенант Ванкеевэй взвод шалгаран гараба. Взводой сэрэгшэд хэдэн арбаад дайсадые хюдан унагааһан байгаа.

«Шанга тулалдаанай үедэ лейтенант Жамсо Ванкеев шалгарба. Тэрэ сэрэгшэдээ дахуулан, гурба дахин добтолгодо ороо»,— гээд, «На боевом посту» гэжэ дивизиин газетэ бэшэбэ.

Удаань Ельня— Дрогобуж— Смоленск хотонууд шадар добтолон ороһон хүсэ ехэтэй дайсадые угтан тогтоожо, бута сохихо гэһэн зорилго табигдаһан байгаа. Хэдэн үдэр, һүниин туршада үргэлжэлһэн амияа абаха забдагүй болоһон хатуу шанга тулалдаанда 169-дэхи стрелково полкын сэрэгшэд сухаришагүй эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ, гайхамшагта баатаршалгануудые харуулба. Эндэ Жамсо Ванкеевэй командалдаг 1-дэхи рото онсо шалгараа. Тэдэнэр зургаан ДЗОТ үгы хэжэ, дунда шатын гурбан танк галдажа, хэдэн арбаад фашистнуудые хюдан һалгааба.

Энэ үедэ дивизиин командовани айхабтар орёо мэхэтэй, хүсэл зориг ехэтэй шэнэ добтолгын түсэб зохёоһон байгаа. Полкын частьнууд урда зүг барижа, Брянск тээшэ шэглэн дабшаба. Брянскын зүүн зүгһөө ахалагша лейтенант Ванкеевэй рото тэмсэлэй халуун дүлэн соогуур урагшаа сүмэрэн ороо бэлэй. Юуб гэхэдэ, Гитлерэйхид Эхэ оронoймнай ниислэл тээшэ тэгүүлэн, хэдэн километр нэбтэрһэн байгаа. Эндэл шуһата тулалдаанууд хэдэн арбаад часай туршада таһалгаряагүй болоо һэн.

Харанхы һүни болоһон хойно, үни удаан үргэлжэлһэн шуһата дайн соо Ванкеевэй ротын сэрэгшэд урагшаа дабшажа, окопууд соогоо бэхижэбэ. Орёл—Курск—Белгород гэжэ шэглэл тээшэ сүмэрэн ороһые хүсэһэн фашистнар бүои хүсэтэйгөөр добтолхо гэжэ манай сэрэгшэд уридшалан мэдэһэн байгаа.

— Эртэ үглөөгүүр үүр сайжа эхилхэтэй сасуу, дайсадые угтан тодожо, ами наһанай андалдаата хатуу шанга дай эхилхээр бэлэн, һэргэг хоноё!— гэжэ ротын командир Ванкеев нүхэдтөө захиба.

...Немецүүдэй ракетэнүүд һүниин харанхые хаха зуһэн, [...] дэгдэжэ, агшан зуура [...] дайдые гэрэлтүүлэнхэ унана. [...] һүниин бомбардировщигууд хүнхинэлдэн ниидэнэ. [...] Энэ үедэ эрэлхэг зоригоор [...] тагнуулшад-гвардеецүүд урагшаа, дайсадай [...] тээшэ дабшана. Тэдэнэр айхабтар һэмээхэнээр, [...] ябажа, үндэр [...] талан зогсобод.

Элэнэрэй Ванкеевэй ротын гвардеецүүд [...]. Тэдэнэртэ харюусалгатай даабари үгтэһэн байгаа.

— Хүбүүд, эндэ суглараабди,— гэжэ командир Ванкеев шэбэнэбэ.— Частьда булта сэгтаа ошохобди.

Тиигээд Ванкеевэй бүлэг тагнуулда гараһан гвардеецүүд һэмээхэн, даабариие дүүргэжэ [...] ошобо.

Тэдэнэр айхабтар һэргэгээр, бүхы юумэндэ шэхэ табижа, [...] марана. [...] нүүлшадай бүхы бэешын бүрбэ утаһаниинь шангадан зангиранхай. Энэ үедэ ямаршье шиидхэбэри гэнтэ, сахилгаан түргэн абахаар бэлэн...

Ротын командир, коммунист Ванкеевэй бүлэг дайсадай буу зэбсэгэй тодхогдоһон газар бүхэниие тон наринаар тодорхойлон абаад, бүтэн бүрин мүнөөхи үндэр нарһандаа хүрэжэ ерэбэ. Нүхэдөө хүлеэхэ һанаатай тогтон сасуунь, гэнтэ хүсэтэ һомон шэхэ дүлиирүүлэн тэһэршэбэ. Фашистнууд һүниин харанхыда далда ёожо ябаһан манай сэрэгшэдые обёоржо, хойноһоонь буудаа бшуу...

Гурбан хүбүүдынь алдалшаба. Тэдэнэй хоёрынь ами табинхай, нүгөөдэнь улаан шуһаяа адханхай, үшөө амиды...

— Түргэн! Гвардиин ахалагша сержант Николаев тээшэ! Шархатаа!— гэһэн Ванкеевэй команда соностобо... Валерий Николаев нюдөө нээхэдэл гээд, аргаахан ёолоно.

Ванкеевэй тагнуулшад нүхэрөө абажа, бүхы хүсэ шадалаа зангидан, часть тээшээ мүлхибэд...

Даабарияа амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнь түлөө 169-дэхи полкын командир, гвардиин ахалагша лейтенант Жамсо Бальжинимаевич Ванкеевые үндэр шанда —Александр Невскиин ордендо зууршалһан байна. Энэнь 169-дэхи полк дотор барюулагдаһан Александр Невскиин эгээл түрүүшын орден һэн.

1943 оной зун Орёл—Курск шадар болоһон агуухэ тулалдаанда ами наһаяа хайрлангүй тэмсэһэн сэрэгшэдэй нэгэн Жамсо Ванкеев иигэжэ хөөрэнэ:

— Гитлерэй сэрэгэй командовани 1941 оной декабрь һарада Москва шадарай, 1943 оной февральда Сталинградай хатуу шанга тулалдаануудта булигдажа, ехэ хохидол гээлтэдэ ороһонойнгоо түлөө мүнөө хоро үһөөгөө нэхэжэ, илалтын оньһон түлхюурые буляан абаха хүсэлтэйгөөр, Орёл—Курск шадархи байлдаанда үни удаан бэлдэһэн байгаа.

Гвардейскэ 1-дэхи московско дивизи энэ удаа Орёл хотоһоо хойгуур байлдаанда ороһон гээшэ. Гвардиин ахалагша лейтенант Жамсо Ванкеев 240-дэхи үндэрые эзэмдэн абаһанаа мартадаггүй. Тэрэнэй рото дахяад шалгарба. Ротын командир эрэлхэг зоригтойгоор, баатаршалга гарган тэмсэжэ, тулалдаанай үедэ сэрэгшэдээ шадамар бэрхээр хүтэлбэрилжэ, хорото дайсадаа һамна бута сохин намнаха талаар амжалтаһаа амжалта тээшэ дабшаһан намтартай.

Тулалдаанай шэнэ газарта түбхинөөд, ротын пулемётчигуудта тодорхой зорилго табижа байха үедэнь командир Ванкеевэй [...] шархатуулһан юм. [...]

Тиигэжэ Жамсо Ванкеев [...] питальдо орожо, үни удаан [...] Шархигаа эдэгэжэ [...], дайнай [...] боложо, түрэл нютагтаа — Үрөөгэйнгөө тала бусажа ерэбэ.

...Хүсэд һайн болоһоноймгоо һүүлээ, Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо — түрэһэн [...] нютагтаа амгалан ажалда орожо эхилбэ. Тиигэжэ дайнай халуун дүлэн соогуур [...] Жамсо Ванкеев — партиин алдарта сэрэгшэдэй нэгэн — Үрөөгэй үргэн талын колхозой байгуулалтада хам оролсоһон эм. 1946 ондо Жамсо Ванкеевые колхозниигууд өөһэдычгөө түрүүлэгшээр һунгаба. Тэрэ сагһаа хойшо Жамсо Бальжинимаевич бүхы хүсэ шадалаа, бэлиг шадабарияа энэ харюусалгата ажалдаа зорюулжа, үнэн зүрхэнһөө, эрмэлзэл үүсхэл ехэтэйгээр 32 жэл соо таһалгаряагүй хүдэлжэ, ажахыгаа гансал Сэлэнгын район дотор бэшэ, мүн бүхы Буряад орон соогуураа суурхуулан магтуулһан габьяатайл.

Эмхидхэхы шадабаритай, һүбэлгэн бэрхэ, холын бодолтой хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүтэлбэрилэгшэ гэһэн солоио Жамсо Ванкеев дэмы хүртөөгүй.

Тэрэнэй найдамтай гэршэнь юун бэ гэхэдэ, арюун һайхан Совет оронoймнай үндэр дээдын шан — Ленинэй хоёр орден, Социалис Ажалай Геройн «Балта ба Хадуур» гэжэ алтан медаль, Октябриин Революциин орден энгэртэнь ялардаг. Тэдэнэйнь хажууда Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда баатарлигаар тэмсэжэ шалгарһанайнь һүлдэ тэмдэгүүд, зүрхэн сооҥь хэзээдэшье мартагдахагүй гал дүлэтэ, аюулта байлдаануудайнь, сухаришагүй эрэлхэг зоригойнь гэршэ— Александр Невскиин орден, олон медальнууд шэнхинэдэг юм.

Наһанайнь замай нангин һулаһанууд, зүрхэ сэдьхэлыень баяр баясхалангаар халяадаг үйлэ хэрэгүүд гэхэдэ— Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съездын делегат боложо, энэ ехэ хуралдаанда хабаадаһан, СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар хоёр зарлалда һунгагдаһан, мүн түрэл Буряадайнгаа автономито республикын Верховно Соведэй депутат ябаһан ушарынь мүн лэ.

1978 оной февраль соо Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой колхозниигууд Жамсо Бальжинимаевич Ванкеевые, гуша гаран жэлдэ түрэл ажахыень хүтэлбэрилжэ ябаһанайнь түлөө, хүндэ ямбатайгаар наһанайнь амаралтада үдэшэхэдөө, «Хүндэтэ колхозник» гэһэн нэрэ зэргэ олгоһон юм.

— Энэ нэрэ зэргэеэ үнэн зүрхэнһөө хүндэлдэг гээшэб. Энэ миний эгээл ехэ шагналнуудай нэгэн гэжэ тэмдэглэхэ хүсэлтэйб,— гээд Жамсо Бальжинимаевич намда хөөрөө бэлэй.

Эрэлхэг зоригтой сэрэгшэ, эсэшэ сусашагүй ажалшан Жамсо Ванкеевэй ами наһанайнь зам үнэхөөрөөшье ехэ, нэрэ хүндэнь алдар солотойл!

И. ТУМАНОВ,
партиин, дайнай болон ажалай ветеран.

Нютаг нютагай һонин

АНГУУШАД ТООСОБО

Прибайкалиин районой Турунтаево тосхондо ангуушадай суглаан һаяхана үнгэргэгдэбэ. Энэ суглаанда коопзверопромхозой жараад штатна ангуушад, ангуушадай районно бүлгэмэй түлөөлэгшэд хабаадаа.

Үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүд, ерэхэ намар-үбэлэй — 1983 — 1984 онуудай агнуурини хаһын зорилгонууд тухай Прибайкалиин коопзверопромхозой ахалагша охотовед В. В. Смирнов дэлгэрэнгы элидхэл хэбэ. Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ үйлэдбэриин участогуудые эрхилэгшэд, ангуушад, егерьнүүд үгэ хэлэһэн байна.

Агнууриин урда сезондо хэгдэһэн ажалай дүнгүүд, бэлэдхэлэй асуудал, ерэхэ сезондо хэгдэхэ түсэб тухай ехэхэн хөөрэлдөөн болоо. Ангуушад һайн шанартайгаар ангай арһа тушааха, гүрэнэй даабари дүүргэхэ, байгаалиин баялигые арьбадхан ашаглаха асуудалнуудта онсо анхаралаа хандуулаа. Ажалдаа эрхимлэһэн 35 ангуушанда мүнгэн шан болон Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаа.

Прибайкалиин коопзверопромхоз Буркоопсоюзай эгээл түрүү агнуури-олзоборилгын ажахынуудай нэгэниинь болоно. Үнгэрэгшэ 1982 ондо энэ коопзверопромхоз 400 мянга гаран түхэригэй зэрлиг ангуудай арһа бэлэдхэжэ, түсэбөө 165,1 процент дүүргэһэн байгаа. Мүнөө жэлэй гурбан кварталай даабари 144 процент дүүргэгдэбэ. 1983 —1984 онуудай намар-үбэлэй олзоборилгын үедэ табан мянган хэрмэ, табан зуун шандага, дүрбэн зуун булга барихаар түсэблэгдэнхэй.

Коопзверопромхоз зэрлиг ангуудай арһа олзоборилхо хаһые энэ жэлдэ һайн бэлэдхэлтэйгээр угтажа байна. Тайгын гүн гүнзэгыдэ ангуушадай байрлаха 2 бааза, 10 гэр заһабарилагдажа баригдаа. Ангуушад буу, һомон болон элдэб зэбсэгүүдээр, гутал хубсаһаар, эдеэ хоолоор хүсэд хангагданхай.

Агнууриин эхилхэһээ урид егерьнүүд хүбшэдэ гаража, хаана ямар ан олон бэ гэжэ багсааһан байна. Коопзверопромхозой үйлэдбэриин участок бүхэндэ олзоборилгын продукци бэлэдхэхэ, тушааха тухай хэлсээнүүд ангуушан бүхэндэ үгтэнхэй. Октябриин 20-һоо агнуури эхилжэ, энэ ажахыда хамтадаа зуу гаран хүн тайгада гараад байна.

Коопзверопромхозой егерьнүүд агнууриин журам эбдэгшэдтэй тэмсэл ябуулна. Байгша оной юһэн һарын туршада энэ ажахын дэбисхэр дээрэ егерьнүүдэй хүсөөр 10 браконьер баригдажа, хуулиин хатуу хэһээлтэдэ хабаадуулагдаа. Тэдэнэй дээрмэшэдһээ 8 буу, 14 хабхаан хинан абтагданхай.

Иигээд лэ агнууриин халуун хаһа эхилбэ. Ангуушадтаа баян олзотой бусажа, гүрэндөө «зөөлэн алта» ехээр тушааxыень хүсэе.

М. ГЫЛЫКОВ,
Буркоопсоюзай коопзверопромхозуудай трестын охотовед.

ШЭНЭ МАГАЗИН

Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой Барилгашадай проспектдэ ажаһуугшад байгша оной февраль һарада нээгдэһэн һүнэй 116-дахи магазинда ябаха дуратай юм. Дүтын 40-дэхи, 43-дахи, 46-дахи кварталнуудай, Сосновый посёлогой хүн зон залхуурангүй ниишэ ерэдэг. Юуб гэхэдэ, эдеэ хоолой шухала зүйл — һүн, тоһон, зөөхэй гэхэ мэтэ эндэ саг үргэлжэ элбэг байдаг шуу.

— Худалдан абагшадай эрилтые шудалха гэжэ оролдонобди. Энээнһээ уламжалан, бүхы түсэб, үялгануудаа хараалха зэргэтэйбди. Түсэбэй дүүргэлтэдэ юрэл бэшэ, харин зохёохы ёһоор хандаха зэргэтэйбди. — гэжэ магазиниие даагша Ирина Михайловна Лоскут хөөрэнэ.

Нээрээшье, 15 жэлэй туршада худалдаа наймаанда хүдэлхэ зуураа Ирина Михайловна ажал хүдэлмэриингөө онол аргануудые һайса шудалаа юм. Тэрэ коллективэйнгээ бии байгаа бүхы арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхые оролдодог үсэд хүн зантай.

Мүнөө жэл ашаглалгада тушаагдаһан энэ магазинай коллектив һара бүриингөө үялга, даабаринуудые болзорһоонь уридшалан дүүргэдэг. Жэшээлхэдэ, август һарада эд бараанай эрьесын түсэб 115 процент дүүргэһэн, сентябрь һарада 20 мянган түхэригэй эдеэ хоолой зүйл худалдаха түсэбөө һарын 20-до уридшалан дүүргэһэн байгаа.

Наймаалагша, коммунис ажалай ударник И. В. Васильева, комсомолшууд Е. Н. Курдюкова, Т. П. Дианова, хүдэлмэришэн М. Е. Едокушина гэгшэд урагшатай ажалаараа урмашанги.

Б. СОТНИЧ.

Улаан-Үдын Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай элүүржүүлгын пункт ба цехүүдэй медицинскэ албан элүүрые хамгаалгын городской таһагай шиидхэбэреэр табан жэлэй саана түрүү дүй дуршэлэй һургуули болгогдоо һэн. 4-дэхи поликлиникын врачнууд эндэ ерэжэ, үбшэнтэниие хангадаг байна. Комбинадта элүүрые хамгаалгын хүдэлмэри һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэ элүүржүүлгын пунктые даагша Галина Ивановна Король ехэ үүргэ дүүргээ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. И. Король.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ТУҺАТАЙ ҺУРАЛСАЛ

Городуудай болон хүдөөгэй районуудай эмхидхэхы методическа түбүүдые (РОМЦ) хүтэлбэрилэгшэдэй республиканска совет һаяхан Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэбэ. Эндэ суглараһан мэргэжэлтэд, багшанар болон РОМЦ-нуудай хүтэлбэрилэгшэд туһатай хөөрэлдөө хэжэ, дүй дуршэлөө хубаалдалсаһан, шэнээр эмхидхэгдэһэн хүдэлмэри тушаагаа һанамжа, бодомжонуудые үргэнөөр андалдалсаһан байна.

Республиканска научно-методическа түбэй (РНМЦ) директор Ю. Н. Мадуев «КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленум ба республикымнай соелой эмхи зургаануудай зорилгонууд» гэһэн темээр элидхэл хэбэ. Һүүлээрнь «Республикымнай ажахынуудай социально-соёлой программада эмхидхэхы методическа асуудалаар туһаламжа үзүүлэлгэ» гэһэн нэмэлтэ элидхэл РНМЦ-гэй таһагые даагша М. М. Банщиков хээ. Элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ соведтэ уригдагшад эдэбхитэйгээр хабаадажа, һонирхолтой хөөрэлдөөн болобо.

Тус соведэй хүдэлмэриин хоёрдохи үдэр РНМЦ-гэй секторые даагша В. Л. Николаева «Клубай эмхи зургаануудые нэгэ мэдэлтэй болголгын [...]нгүүд ба соёлой комплекснуудые байгуулгын программа» гэһэн темээр мэдээсэл хэбэ. Энэ үдэр Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институтай багша, педагогическа эрдэмэй кандидат В. К. Назаров, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата ажал ябуулагша М. А. Белокрыс гэгшэд клубуудай хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдаһан мүнөө үеын эрилтэнүүд тухай хөөрэжэ, сугларагшадай асуудалнуудта харюусаа.

Республиканска соведтэ хабаадагшад Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхоз ошожо, жэшээтэ полевой станай улаан булангые хараһан, Сэлэнгын РОМЦ-гэй методическа кабинедэй хүдэлмэритэй танилсаһан, партиин райкомдо болоһон уулзалгада уригдаһан байна.

Г. ЧАЙКИНА,
РНМЦ-гэй таһагые даагша.

СПОРТ · спорт · СПОРТ

ИЛАГШАДЫНЬ ТОДОРОО

Улаан-Үдын городской спорткомитедэй шанда хүртэхын түлөө спортын арга хэрэглэн, зүг шэг тодорхойлолгын талаар мүрысөөндэ 130 гаран хүн зон хабаадаа.

Эндэ хабаадаһан дунда һургуулинуудай 10 команда сооһоо 18-дахи дунда һургуулиинхид эгээл һайн бэлэдхэлтэй, шуран солбон байжа, нэгэдэхи һуури эзэлээ. 35-дахи, 42-дохи дунда һургуулинуудай команданууд хоёрдохи, гурбадахи һууринуудта гараа.

Эдиршүүлэй дунда хубиин тоосоогоор 35-дахи дунда һургуулиин һурагша Ж. Осипов түрүүлээ. Энэл һургуулиһаа Д. Юрьев хоёрдохи, 42-дохи дунда һургуулиин түлөөлэгшэ А. Поломошных гурбадахи һууринуудые эзэлээ.

Басагадай дундаһаа Гусиноозерскын һурагшад Л. Карпова, М. Унагаева, Т. Одинцова гэгшэд шангай һууринуудта гараһан байна. Гусиноозерскын Пионернүүдэй байшангай эдир аяншалагшадай секциин багша Зоя Васильевна Куликова тэдэниие һурган бэлдээ юм.

Гэр барилгын комбинадай спортын талаар инструктор, спортын мастерта кандидат Б. Линхобоев эрэшүүлэй дундаһаа эрхимлээ. ЛВРЗ-гэй түлөөлэгшэ В. Трифонов тэрээнһээ хоёр минута гээгдэжэ, удаадахи һуурида гараһан байна. Эхэнэрнүүдэй дунда «Бурятгеология» нэгэдэлэй командын Л. Коледенко илаба.

Командын тоосоогоор «Бурятгеология» нэгэдэлэй команда түрүү һуури эзэлээ. «Хамар-Дабаан» гэжэ аяншалагшадай клуб, локомотив-вагон заһабарилгын заводой команда шангай һууринуудта гараба.

Г. ГРИГОРЬЕВ.

ТҮГЭСХЭЛЭЙ УУЛЗАЛГАНУУД

«А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг дүрбэдэхи зонын футболистнуудай дунда эхилһэн уулзалганууд дүүрэнтэбэ. Эдэнэр мүнөө түгэсхэлэйнгөө уулзалгануудые үнгэргэжэ байна. Мүрысөөнэй таблица хаража үзэхэдэ, Омскын «Иртышэй» футболистнууд очкогоороо бусадта хүсэгдэхэеэ болибо. Тиин эдэнэр зонынгоо чемпион болоходоо, ороной бусад зонодо түрүү һуури эзэлжэ гараһан командануудтай түгэсхэлэй нааданда хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ гээшэ.

Зонын мүрысөөнүүдтэ түрүүлжэ гараһан юһэн команда хоорондоо наадажа, гурбан эрхимүүдээ элирүүлхэ. СССР-эй Футболой федерациин шиидхэбэриин ёһоор, эдэнэр гурбан бүлэг боложо хубааранхай. Түрүүшынь наадан октябриин 23-һаа эхилхэ юм. Команда бүхэн хоёр удаа наадаха болоно. Омскын «Иртышэй» футболистнууд энэ үдэр Липецкын «Металлург» командатай өөрынгөө стадион дээрэ наадаха.

Манай зонын бусад команданууд сооһоо Тюмениин «Геолог», Эрхүүгэй «Звезда», Барнаулай «Динамо», Красноярскын «Автомобилист», Владивостогой «Луч» команданууд яһала һайн үрэ дүнтэй гараба. Илангаяа «Звездагай» футболистнуудые эрхим һайн бэлэдхэлтэй гээд тэмдэглэлтэй. Зүгөөр эдэнэрэй алиниинь (Омскын «Иртышһээ» бэшэниинь) эрхим гурбан командын тоодо оролсохо хаб? Энээндэ һүүлшын уулзалгын дүн харюу үгэхэ болоно. Жэшээнь, Красноярскын «Автомобилист» табадахи һуури эзэлжэ ябабашье, Эрхүү хотодо «Звезда» командые өөрынь стадион дээрэ 3 : 0 тоотойгоор илахадаа, мүрысөөнэй таблицада гурбадахи һуури хүрэтэр урагшаа дабшаба ха юм. Тиихэдэ «Динамо», «Автомобилист», «Геолог» команданууд һүүлшынгээ хоёр уулзалга өөһэд өөһэдынгөө стадион дээрэ үнгэргэхэ болоно.

Буряадай АССР-эй нэрэ солые хамгаалха эрхэдэ хүртэһэн «Локомотивай» залуу футболистнууд байгша оной наадануудта нэгэ бага «далигүйдөө». Тиибэшье һаа, һүүлшын хэдэн уулзалгануудые яһала эршэтэй, эдэбхитэйгээр үнгэргэһэниинь һайшаалтай. Эдэнэр Омскын «Иртышэй» футболистнуудые 3 : 1 тоотойгоор илажа, шухала хоёр очко өөртөө бэшүүлһэн байна. Манай футболистнууд һүүлшынгээ наадаа Тюмениин «Геолог» командатай тэдэнэй стадион дээрэ үнгэргэхэ юм.

Уншагшадай анхаралда мүрысөөнэй таблица толилогдоно.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Алдаа	Бүмбэгэ	очко
«Иртыш» (Омск)	23	14	6	3	38—17	34
«Геолог» (Тюмень)	23	12	5	6	38—21	29
«Автомобилист» (Кр-к)	24	8	12	4	19—14	28
«Луч» (Владивосток)	25	10	7	8	32—34	27
«Звезда» (Эрхүү)	24	10	6	8	37—30	26
«Металлург» (Новокузнецк)	24	12	2	10	39—34	26
«Динамо» (Барнаул)	24	13	0	11	37—36	26
«Амур» (Благовещенск)	24	10	5	9	37—32	25
«Манометр» (Томск)	24	9	6	9	23—32	24
«Ангара» (Ангарск)	24	10	3	11	37—31	23
«Торпедо» (Рубцовск)	24	7	7	10	33—32	21
«Амур» (Комсомольск)	25	7	6	12	23—30	20
«Локомотив» (Улаан-Үдэ)	24	6	6	12	22—36	18
«Чкаловец» (Новосибирск)	24	3	3	18	23—55	9

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Бага гаргашатайгаар барилга хэхэ» — түрүү бэшэг. «Урда мэтэ жагсаалдаа» — КПСС-эй обкомдо ветерануудтай болоһон уулзалга тухай С. Селиврын статья. «Республикын ажалай бата алхам» — Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин мэдээсэл. Тобшо һонины суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. Энэ хуудаһанай материалнууд арадай хинагшадай хүдэлмэридэ сүм зорюулагданхай.

Гурбадахи хуудаһанда. «Республикын ажалай бата алхам» — Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин мэдээсэлэй түгэсхэл. «Уласхоорондын шэнжэлэл» — ТАСС-ай материал. «Бүмбэрсэг дэлхэйдэ юун болоноб» — ТАСС-ай ба АПН-эй корреспондентнүүдэй хилын саанаһаа эльгээһэн материалнуудай суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Патриот» — тематическа нэгэ шэглэлтэй материалнуудай суглуулбари. «Эдишэдитэн манай город ерэбэ» — В. А. Переводчиковой хэһэн хөөрэлдөөн. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 —Үглөөнэй гимнастика. 9.55—«Үхибүүдтэ ан амитадай гүлгэд тухай». 10.25—Баримтата фильм 11.15— «Голубой портрет» — уран һайханай фильм. 12.[...]— РСФС[...]-эй арадай артист В. Третьяков скрипкэ дээрэ наадаха. 13.15—Шэнэ һонин. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — ВЛКСМ-эй 65 жэлэй ойдо баримтата фильмүүд. 16.50 — «Бултанда зорюулагдаһан стадион». 17.20—«Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ».

Улаан-Үдэ. 17.50 — Буряад [...] хэшээл. 18.20— «Бай-[...]»— мэдээсэлэй программа [...]. 18.50—Эрдэм-дэл[...] фильм. 19.10—«Манай партийна хэрэгүүд».

Москва. 19.45— «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ». 20.00— Киноэтюд. 20.05 —«Мүнөөнэй дэлхэй ба хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн». 20.35 —Фильм-концерт. 21.00— С. В. Ильюшинэй нэрэмжэтэ авиационно конструкторска бюрогой 50 жэлэй ойдо баримтата фильм. 22.00— «Время». 22.35— Залуу дуушадай бүхэсоюзна конкурс. 24.00 —Баримтата фильм. 00.20— «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 —Үглөөнэй гимнастика 9.15— Баримтата фильм. 9.35 —Физикэ. 10-дахи класс. «Абяан». 10.05—Франц хэлэн. 10.35— Физикэ. 10-дахи класс. 11.05—«ПТУ-гай һурагшадта». «Гоё һайханиие ойлгодог байхаар хүмүүжүүлгэ». 11.35—«Совет гүрэнэй ба хуулиин үндэһэ һуури». 8-дахи класс. 12.05— «Шатарай һургуули». 12.40— «Совет гүрэнэй ба хуулиин үндэһэ һуури». 1[...]— «Академик С. И. Вавилов». 13.55— Франц хэлэн. 14.25— «Прометейн үг залгамжалагшад». 15.25— «Байронай романтическа театр». 16.25— Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 16.30 — «Ном уншаха дуратайшуулай анхаралда». 17.10— «Звездочка»— үхибүүдтэ журнал. 17.40— Соносхолнууд.

Москва. 17.50 —«Австриин газар дээрэ». 18.30— «Залуушуулай адресууд». 18.50 — Концерт. 19.00— «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 19.30— Баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 19.45— «Барилга ба архитектура»—киножур-

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000 УЛААН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ 23. редактор — 2-50-96 приемная — 2-54-54 зам. редактора — 2-68-08, зам редактора — 2-62-62 отв. секретарь — 2-50-52 секретариат — 2-65-76 отделы: партийной жизни — 2-34-05 пропаганды — 2-56-23 промышленности и строительства — 2-61-35 сельского хозяйства — 2-64-36 2-63-86 советского строительства и быта — 2-69-58 культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63 информации — 2-60-91 2-54-93 писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-6[...] выпускающий — 2-35-95 отдел объявлений — 2-65-54

Республиканская типография государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 2[...]. Н-04655. Заказ № 245.